

BUITEN

14^E JAARGANG N^O. 5

ZATERDAG 31 JANUARI 1920.

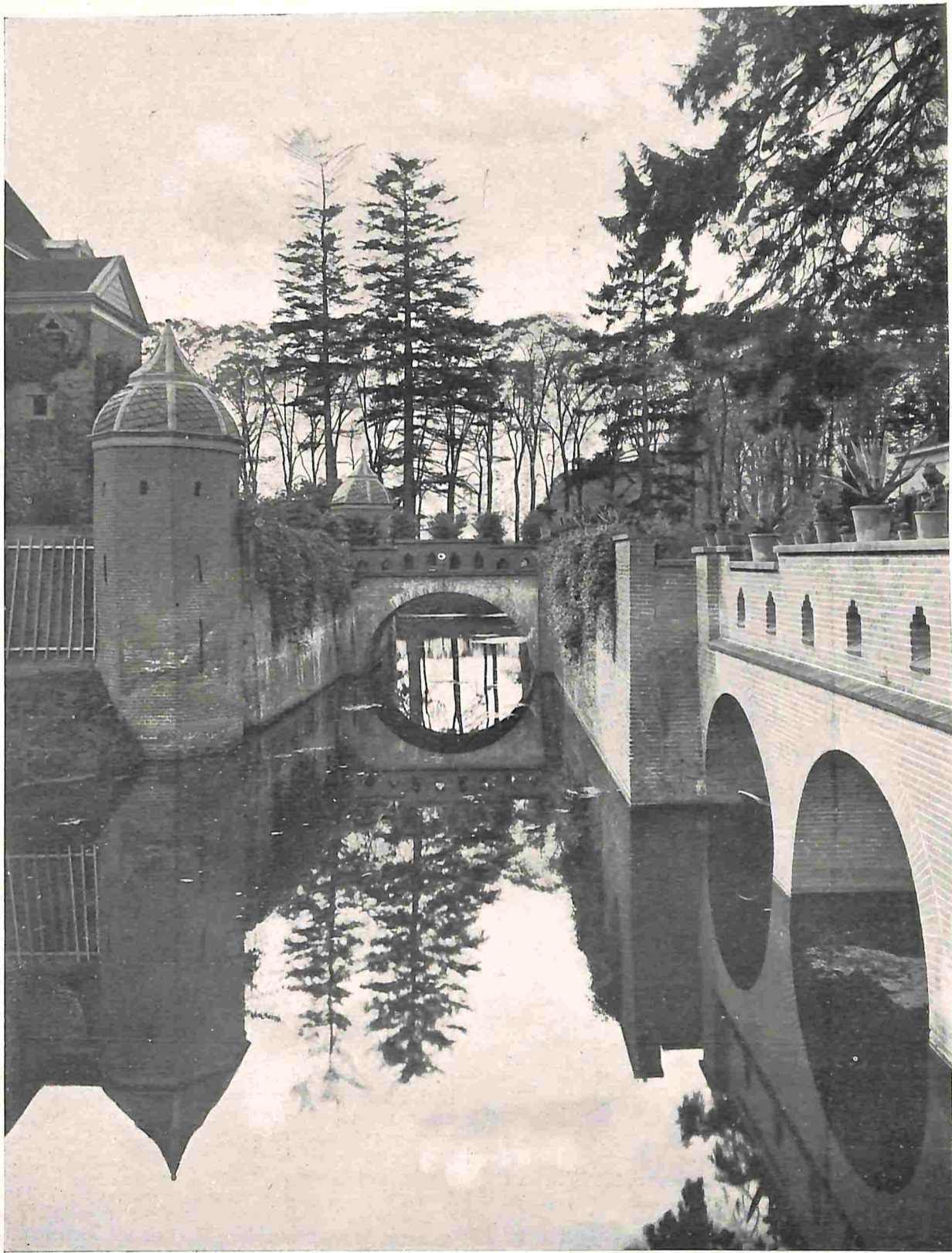

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS TE OPHEMERT. 'DE SLOTGRACHT VOOR HET HUIS.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

KINDEREN DER ZEE (5), NAAR HET ENGELSCHE VAN H. DE VERE STACPOLE	BLZ. 50
HET GEVAAR AFGEWEND, DOOR W. P. CALLIBER	51
HET HUIS TE OPHEMERT, DOOR G. J. P. GEÏLL.	BLZ. 49, 52—55
EEN OUD BEZIT, DOOR DE R.	BLZ. 53
SPREEKWOORDEN UIT HET VERRE OOSTEN	53
STEMMEN VAN STEEN, DOOR W. H. DE ROOS	54
DAGELIJKSCHE DINGEN VAN CURAÇAO, DOOR M. B. DE LANGE—DE BRUIJN, GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 56—59
HET KUNSTHISTORISCH GEVAAR	BLZ. 58
„KID”, (GESCHIEDENIS VAN EEN HOND), UIT HET ENGELSCHE VAN RICHARD HARDING DAVIS, VERTAALD DOOR S. J. BARENTZ-SCHÖNBERG	59
HET SCHULTEHUIS TE WANNEPERVEEN, DOOR P. W. J. V. D. B., GEÏLLUSTREERD	60

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men geheve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvrage of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

KINDEREN DER ZEE.

5) Naar het Engelsch van H. de Vere Stacpoole.

BOEK I.

DE VROUW OP HET STRAND.

ALS de „President Girling” haar werk had voltooid, zou zij een clubje mannen aan land zenden om afscheid te nemen, om zoodoende een goeden indruk achter te laten. Japan was niet te versmaden. Ook bezitten Denen, Zweden, Noren en IJslanders goede manieren die, volgens Hugo von Trimborg, voortkomen uit een goed hart. Ericsson echter wilde vóór dien tijd aan wal gaan. Alles aan dit meisje trok hem aan. De grootste kracht van het Heelal, wanneer wij de macht die de sterren beheerscht uitzonderden, had hem in zijn greep.

Hij was nu niet in de stemming om over kronur en hun vermeerdering door renten, te spreken.

Magnuss, zijn verstrooidheid gissend, brak het gesprek af.

Nu zagen zij een hoofd verschijnen over den rand van het luik van het matrozenverblijf. Het was dat van den „Zeelander.” Hij kwam uit de hel van den bak, om als een zeehond, even uit te blazen.

Toen hij naar voren trad, stond Magnuss met een verachtelijk gebrom van zijn plaats op en ging heen.

„Zoo, ben jij daar?” zei Ericsson, „wel, hoe zou 't met het weer worden?”

„Ik weet niets, wat je mij ook vraagt,” antwoordde hij. „Dat lawaai van Neilsson's viool maakt me suf, zoodat alles in mijn hoofd gaat dansen, als vliegen in een kamer.”

„Vertel me eens,” vervolgde Ericsson, „is het waar dat je altijd zeven roode duivels op je rechterhand en zeven blauwe op je linkerhand hebt zitten?”

„Als ik stuur, trekken ze aan me zooals de roerketting het roer trekt; en dan leef ik heelemaal op!”

„Als je stuurt?”

„Ja, dat is mijn werk en een man leeft slechts dan, wanneer hij aan zijn werk is; daarom zijn de menschen uit Funnen de beste matrozen ter wereld. Mijn vader was zeeman, en mijn grootvader vóór hem, en mijn overgrootvader vóór dezen en allen zijn zij geholpen geworden door de groote geesten der zee. Het roer spreekt tot me, zooals het tot hen sprak; wij waren al stuurlui toen Halgar de Deen koning was van Denemarken, en een der onzen kwam om

in de zeeëngte van Kolmar bij Borgholm; en terwijl hij aan het roer stond, doodden zij hem met knuppels. Ja, en met een bijl hakten zij zijn arm af bij den schouder en nóg bleef de arm aan het roer vastzitten. Toen hakten zij hem bij den elleboog af en nog altijd bleef hij het roer vasthouden; toen hakten zij hem bij den pols af, en de hand, het roer loslatende, opende zich wijd en liet zijn geest vrij die hij samen met het roer vasthield, en de geest vloog als een zwarte vogel weg.”

„En de duivels, vertellen de duivels je, wat er met de menschen gaat gebeuren? Dat vertelde je aan Neilsson, is 't niet?”

„Daar weet ik niets van.”

„Is het waar, dat je menschen kan betooveren?”

„Nee, alleen dingen.”

„Wat voor dingen?”

„Alles wat van hout is gemaakt, of van een groeiende plant, of ook wat met zeewater in aanraking is geweest.”

„Zou je den kabel kunnen betooveren, zoodat ik weer aan land zo' kunnen gaan?”

„Zoo zeker als ik mijn hand op je arm kan leggen, zoo zeker kan ik den kabel betooveren.”

„Nou, ik zal je eens wat zeggen,” lachte Ericsson, „indien jij dat doet, zoodat wij weer aan land moeten gaan, dan krijg je een flesch rhum, in de eerste haven die wij aandoen; ik zal haar wel voor je aan boord smokkelen.”

„En als je het nu eens vergat, wat dan?”

„Ik vergeet nooit een belofte.”

„Dat is waar, dat zeggen ze allemaal.”

„Nu dan, doe je het?”

„'t Is al gedaan.”

„Wat, nu al?”

„Er is geen „nu al.” Morgen is gisteren en gisteren is morgen.”

Ericsson lachte weer.

„En vandaag?”

„Vandaag is altijd vandaag.”

De man vroeg om een pruim tabak, en kreeg dien. Toen begaf hij zich naar het kombuis, waar de kok bezig was het brood voor den volgenden morgen te bakken. Het was zijn gewoonte alle stukjes vet van de matrozentafel en die der kabelmannen bijeen te schrapen, ze met stukjes beschuit in een oud tomatenblik te doen en dit even in den oven te laten bakken.

De kok reikte hem zijn blik gloeiend heet over, en hij droeg het weg, zijn handen met een stuk poetskatoen beschermend.

Ericsson, na nog een blik te hebben geworpen op de kust, ging naar beneden naar zijn kooi.

HOOFDSTUK VI.

HET MET IJZERDRAAD DOORSPONNEN TOUW.

Nauwelijks was het begonnen te schemeren boven de Asama Sama bergen, of de „President Girling” begon teekenen van leven te geven.

Een groote booglamp, welke voor den grooten mast slingerde, straalde haar licht uit over dek en want en het werk der kabelmannen, bezig met de dreggen. De dreg welke den vorigen dag was gebruikt, lag op dek.

Het houten bekleedsel van de schacht zag er uit alsof het door een tijger was vermaald.

Dit was het werk van een koraalrots. De „President Girling” had allerlei soorten van dreggen aan boord, van de eenvoudige drietandige met houten schachten af tot den gepatenteerden volmaakten stalen dreg, welke als hij eenmaal een kabel had gegrepen hem nooit meer losliet, toe. Verscheidene van deze laatste lagen verspreid, als zoovele eggen tot het bewerken van den zeebodem.

De lampen der twee bakens en van den kabelboei schenen nog steeds helder over het water; deze lampen kunnen achtenveertig uren aan een stuk blijven branden, zelfs langer. Het werk van het schip was nu de bakens op te pikken en ze verder in zee uit te zetten, dan weer te dreggen naar het zee-einde van den gebroken kabel en dit aan boord te brengen, daarna het aan den nieuwen kabel te bevestigen in het achterruim, en naar het kusteinde terug te stoomen, waar dit op zijn plaats werd gehouden door den kabelboei, intusschen den nieuwen kabel achter zich aan neêrlatende. Daarop moesten de boei en het kusteinde van den kabel aan boord worden gebracht, en dit aan den nieuwen kabel, dien men had laten zakken, worden bevestigd.

Om kort te gaan, er moest een nieuw stuk kabel tusschen de twee gebroken einden worden ingelascht.

Leg een stuk touw op den vloer, breekt het in twee stukken op een zeker punt, neem dan een gebroken eind, splits dit tot een nieuw touw, en bevestig dan het andere gebroken einde aan het nieuwe stuk.

Dat was, ruw geschetst, het werk der „President Girling,” als men kabel leest voor touw, en zeebodem voor den vloer van een kamer.

Juist toen de zon boven de bergtoppen rees, hadden zij de boeien aan boord, en terwijl zij stoomden naar hun nieuwe plaats, twee mijlen verder in zee, nuttigden de kabelmannen hun ontbijt.

Hier was het water elfhonderd vademen diep, vierhonderd vademen dieper dan op de oude plaats. De kabel lag eigenlijk op de helling van een onderzeeschen berg. De diepte werd op verschillende punten opgenomen, de bakens werden in zee gelaten en

toen, terwijl de mannen uitrustten, werd de dreg door de machine neergelaten en het visschen nam een aanvang.

Als men op deze diepten werkt, is de spanning zeer groot, en Briem gebruikte daarom ook vandaag een bijna geheel nieuw dreggetouw van uitstekende Manilla-hennep gemaakt, waar ijzerdraad was doorheen gesponnen. Het kon gemiddeld een gewicht dragen van twintig ton. Ericsson en Magnuss namen nu een poosje rust nadat de dreg den bodem had bereikt en kwamen rondslenterend bij de deur van de elektrische toetskamer. Deze had den vorm van een dekhuis, en bevond zich dadelijk voor de brug. Hier werden de spiegelgalvanometers bewaard, en de talrijke instrumenten, in gebruik bij het elektrisch toetsen en bij de telegrafie.

Paelander, de hoofdelectricien, huisde hier dicht bij zijn kostbare instrumenten. Hij was zoo'n beetje natuurkundige op zijn manier en had hier stukken koraal, die den vorigen dag van den kabel waren genomen, te drogen gehangen. Aan een kabel welke zeven jaren op den zeebodem heeft gelegen, zitten verscheidene vreemdsoortige dingen vast, vooral in de Japansche zee. Een der meest eigenaardige voorwerpen, den vorigen dag omhoog gebracht, was een kopje, ongeveer vier maal zo groot als een vingerhoed, dun als een eierschaal en met figuren doorboord, zoodat het geleek op een stuk versteend kantwerk. Dit fijne, teere voorwerp, dat door een vingerdruk zou kunnen worden vernietigd, was geheel onbeschadigd aan boord gekomen. Paelander had het op een plank gelegd om 't in de zon te drogen en Magnuss en Ericsson stonden er in ernstige beschouwing bij en spraken er over, schouder aan schouder tegen de verschansing geleund. Het zien van dit voorwerp werkte sterk op Magnuss' verbeeldingskracht in, die maar niet kon begrijpen dat zoiets moois en fijns daar in de duisternis, waar toch niemand het kon zien, zou zijn gevormd.

„Behalve,” zei hij, „als het is om het oog van God, die alles ziet, te behagen.”

„Indien God zoo van mooie dingen houdt, waarom scheidt hij dan zulke leelijke?” wierp Ericsson, die van zijn Fransche voorouders een zekeren aanleg tot vrijdenken geërfd had, hier tegen in. „En waarom maakt Hij juist de leelijke dingen het sterkst?”

Magnuss antwoordde niet, maar draaide zich om en leunde over den stang der verschansing, terwijl hij over de zee naar de kust in de verte keek.

„Wat voor dag is het vandaag?” vroeg hij.

„De dertiende Juli,” antwoordde Ericsson, zich eveneens om-draaiend en tegen den stang aanleunend.

„Dan is het vandaag de eerste nacht van Bommatsuri,” sprak Magnuss, „en als wij geluk hebben, zien wij vanavond de geheele kust daarginds verlicht door vreugdevuren.”

„Wat beteekent Bommatsuri?”

„Dat is het feest van de Dooden, de Japanners branden dan altijd lampions en ontsteken vreugdevuren. Ik herinner mij den datum precies, want ik was in Nagasaki, zeven jaar geleden, juist nadat zij den kabel hadden gelegd, en onze kapitein — Olafur Johnson was toen onze kapitein — zei dat de dertiende een ongeluksdatum was, en dat als hij zijn voorouders door een feest zou willen eeren, hij een anderen datum zou kiezen. Vreemd, dat zoo'n gezegde iemand in het geheugen kan blijven!”

„Dat meisje zal dan een vuur ontsteken voor haar moeder,” zei Ericsson half tot zichzelf.

„Welk meisje?”

„Dat meisje dat ik sloeg, toen wij aan land waren.”

„O, die, en wat deed je nu aan haar denken?”

„Wat doet je in het algemeen denken aan een meisje? Heb jij nooit aan een meisje gedacht?”

„Ik denk alleen aan het meisje waarmee ik eens zal trouwen,” antwoordde Magnuss.

„En wie is dat?”

„Schwalla.”

„O, je nicht?”

Hoewel zij goede vrienden waren, had Magnuss toch nooit van tevoren over zijn aanbedene gesproken. Mannen doen dit gewoonlijk niet. Maar er zijn psychologische oogenblikken, en Magnuss werd gekweld door heimwee, hetgeen zich na het gesprek van den vorigen avond meer en meer deed gevoelen. Het feit dat Thordursson zijn oom en Schwalla had gezien, tooverde hem het beeld van IJsland en den Breidifjord duidelijk voor oogen. Het was alsof hij half en half gedacht had, dat deze plaatsen niet meer bestonden, of slechts in droom — en dat Thordursson's woorden het werkelijk bestaan ervan hadden bevestigd.

„En ga je met haar trouwen?” vroeg Ericsson. „Heeft ze je al haar jawoord gegeven?”

„O, wij begrijpen elkaar best, zij is een verstandig meisje, dat wel weet wat een harde werker is, en Stephan Gunarsson, haar vader, is tevreden.”

„Maar mijn hemel, man,” zei Ericsson, „dat is niet de manier om te maken dat een meisje van je houdt.”

„Wat bedoel je?”

„Door een harde werker te zijn en haar vader op je hand te hebben. Een meisje dat een man trouwt omdat hij een harde werker is, is als iemand die een winkel opzet; zij bedriegt haar echtgenoot toch ten slotte voor contant geld, of met een zoen over de toonbank.”

Als iemand anders deze woorden zou hebben gesproken, zou Magnuss woedend zijn geworden. Het was kenteekenend voor den vriendschapsband welke tusschen hen bestond en zijn eigen geloof

in zijn macht over Schwalla, dat hij ze beantwoordde met een korten lach. Daarna spuwde hij in zee.

„Daar weet je niets van, jij hebt nooit zoo'n meisje ontmoet, zij is niet een van die meiden waarmee je kennis maakt op de scheepswerven. Maar 't kan zijn dat je haar zelf ziet, als wij op IJsland terug zijn.”

Zij waren om den tweeden boei heengevaren en namen denzelfden koers terug. De kabel hadden zij den eersten keer gemist, en dit feit bracht het gesprek op iets anders.

Om een uur of twee zag Ericsson, die beneden op het kabeldek bezig was met de een of andere karwei, van zijn werk op. De machines hadden gestopt, van voren kwam het geluid van stoom welke ontsnapte en het geratel van de kraan.

Eindelijk hadden zij den kabel te pakken! Hij maakte zijn werk af, kwam aan dek en ging naar voren.

De dynamometer wees een spanning aan van vijf en een halve ton, en de naald rees langzaam op de rustige, geleidelijke manier, waaraan zich de kabel doet kennen.

Toen de machines stopten, had het nieuwtje zich over het schip verspreid, en verscheidenen kwamen naar voren om toe te zien, Paelander, de hoofdelectricien, de twee jonge electriciens en de betaalmeester.

Briem stond aan den boeg en leidde het werk.

„Hij komt mooi omhoog,” sprak Magnuss. „Dezen keer hebben wij hem te pakken als hij er tenminste niet afvalt, en dan kan het best zijn, dat wij morgen het heele zaakje hebben opgeknapt.”

Wordt een kabel te dicht gepakt bij het gebroken einde, wanneer het niet stevig vastzit tusschen de tanden van den dreg, maar los over een tand hangt, dan glijdt hij er nogal eens af, en dit droevige feit is dadelijk zichtbaar, doordat de dynamometer dan langzaam en geleidelijk terugloopt.

Deze kabel echter werd stevig vastgehouden, want de dynamometer stond nu op zeven ton en rees van zeven en een half tot acht ton.

Bij tien ton begon Briem ontevreden te brommen; uit langdurige ervaring wist hij nauwkeurig hoeveel zij nu hadden opgetrokken van den zeebodem af, en hoeveel dit wezen moest.

De koraalkorst moest wel buitengewoon dik zijn dezen keer, om dit gewicht te geven, hetgeen hij dan ook mededeelde aan den eersten officier, ook naar voren gekomen om toe te zien.

Hij bracht zijn oor bij het strakgespannen en druipend touw, merkte echter, dat alles in orde was, waarop hij zijn vorige plaats weer innam. De dynamometer had veertien ton aangewezen, en rees met schokjes, toen plotseling een knal als van een kanonschot weerklonk.

Het zware, met ijzerdraad doorsponnen dreggetouw was gebroken!

(Wordt vervolgd).

Het gevaar afgewend!

Officiëel moge het nog niet vaststaan, dat van de door onze Belgische vrienden en broeders gewenschte annexatie van Nederlandsche landstreken niets komt, we kunnen nu toch wel met zekerheid zeggen, dat Zeeuwsch-Vlaanderen en Limburg bij Nederland blijven. Daarom achten we het niet voorbarig over te gaan tot plaatsing van onderstaanden

DANKTOON.

Hoera! 't Gevaar is afgewend!

Wel hebben we een tijd gekend

Van hopen en van vreezen.

Nu zijn die dagen weer voorbij;

Thans kunnen wij verheugd en blij

En vol van vreugde wezen.

„Noe gaon 1) me je_èn 2)!” zei rap de Belg.

Dà sà geen waor zien! 3) Zeelands telg

Dienkt, dàj gie glad 4) zul missen!

Zeeuwsch Vlaond'ren bluuf 5) bie Nederland,

Jao zelfs „van Hulst tot aan Cadzand,

Van d'Ee tot Hontenisse!”

Wà zullen z'er contènt van zien,

Bievòbeeld onze Willemien

En al de groote eeren 6),

En onzen domenie Pattist,

Die 't eele land eit deugewist 7)

Om flienk te protesteeren.

't Liep as 'n viertje toen deu 't land:

„Ze bluve gèrn bie Nederland,

't Is dudelik bewezen!” —

't Zeeuwsch-Vlaomsche art vergeet het niet,

Al wà deu juider 8) is geschied;

We meugen dankbaor wezen!

W. P. CALLIBER.

1) zullen; 2) hebben, krijgen; 3) zijn; 4) dàj gie glad = dat gij geheel; 5) blijft; 6) heeren; 7) doorgeweest; 8) juider — julder — jullie.

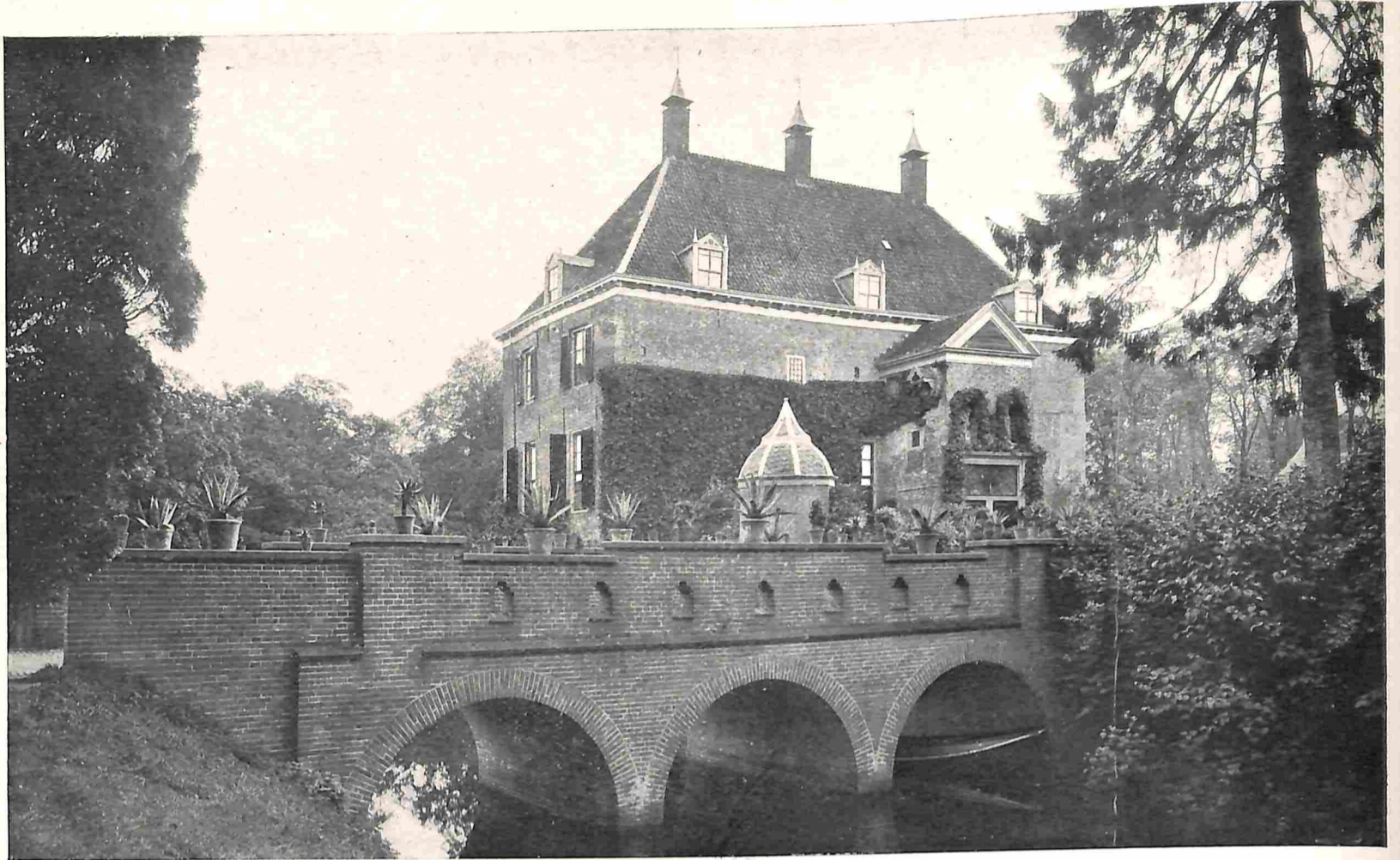

Foto C. Steenberg.

HET HUIS TE OPHEMERT, VAN HET WESTEN GEZIEN.

HET HUIS TE OPHEMERT.

DEN hoogen Waaldijk volgend, die van Tiel over Zennenwijnen naar Ophemert voert, ontwaart de wandelaar, te midden der vette landouwen en van hoog opgaand boomte, dat fier en stout wortelt in den weelderigen Betuwschen grond, het aloude kasteel Ophemert.

Stil en vredig als het heele dorp, dat in den landbouw zijn bestaan vindt, ligt daar het oude gebouw, dat U zou kunnen verhalen van lang vervlogen tijden; van de pracht en praal der ridderbevolking, die op deze plaats hare woonstede had. O, konden deze muren spreken! Om meer dan één reden: want nergens vindt de ijverige geschiedvorschier iets, dat hem nader brengt tot de geschiedenis van dit kasteel.

Zoo zijn er meer ridderhofsteden in onze stille, afgelegen Betuwe, waarvan men niets weet te vertellen en van welker laatste bewoners alleen het thans levend geslacht u enkele bijzonderheden en anecdotes zou kunnen vertellen.

De archeoloog voor dit gedeelte van Gelderland, de heer Jhr. Kinschot te Tiel, wist al evenmin mededeelingen te verstrekken over Ophemert als de bestoven quartijnen en folianten in de Oudheidkamer aldaar.

Geen gesprek met de dorpsbewoners, geen kastelein, zelfs de rentmeester niet, gaf enig licht over de rustige, oude woonstede van vele adellijke bewoners.

Het gebouw, in- en uitwendig, met zijn grachten en lanen, met zijn vruchtbare akkers en weiden, met zijn prachtige dreven, zijn lachend groen en sappig ooft, moet dus voor zich zelf spreken tot den aandachtigen toeschouwer.

En 't spreekt van woest geweld in zijn gewelfde kelders; van bedreven werklui uit overoude tijden in zijn hechte voegen en trotsche metselwerken en getimmerten; van prachtliefvendheid en kunstzin der vroegere bewoners in zijn intérieur.

* * *

Over de voorgeschiedenis van 't kasteel, dat vroeger Hamerthe heette, melden we alleen, dat koning Hendrik II de nabijgelegen kerk in 1007 aan de abdij van Thorn schonk.

De Graaf van Gelder was later bezitter van de heerlijkheid en deze beleende er sinds onheugelijke jaren een tak der familie De Cock mede. Waarschijnlijk is 't, dat Rudolf de Cock van Weerdenburg ze in 1425 van den graaf in leen ontving.

Heeft deze Rudolf het kasteel te Ophemert doen bouwen? Met zekerheid kan dit niet gezegd worden. Wel weten wij dat deze heerlijkheid, steeds vereenigd met die van Zennenwijnen, geruimen tijd in dit geslacht is geweest, tot Aleyd van Weerdenburg, in 1469 met Alard van Haeften huwende, beide heerlijkheden in het geslacht van Haeften deed overgaan, dat ze vele eeuwen, tot het midden der vorige eeuw, heeft behouden. De laatste van dit geslacht, M. A. Be-se van Haeften van Ophemert

en Zennenwijnen, wonende te Blitterswijk, overleed ongeveer 1850, waarna eigenaar werd B. J. C. Baron Mackay te Rotterdam.

* * *

Door de Dreef (zie 't nummer van „Buiten” van 16 Nov. 1918) komen we in de oprijlaan, waarvan de ingang bewaakt wordt door twee leeuwen, die met grimmig gebaar en scherpe klauwen de beukelaars van twee geslachten bewaken. De wapens op deze schilden, beide op een hemelsblauw veld, zijn door 't weer tamelijk onherkenbaar geworden. Op 't eene ziet men het wapen van Ophemert: In rood drie palen van vair (pelswerk) en een gouden schildhoofd met half te voorschijn komenden leeuw van sabel (zwart).

De oprijlaan buigt zich al spoedig rechts en dan doemen kasteel en slotgracht voor den wandelaar op. Een monumentale brug, welker balustrade in den zomer met een keur van de wonderlijkste cactussen wordt versierd, voert naar het slotplein, waar clematis naar de gracht afhangt en steenbreek omhoog kruipt. Als stille wachten in een Oosterschen tuin, staan aan de oost-(rechts) en westzijde twee koepels, waaromheen zich de klimop slingert.

Dáár voelt zich de wandelaar klein: vóór hem 't deftige oude gebouw met zijn ietwat somberen voorgevel, rijk begroeid met glanzend groen en boven de zware eikenhouten deuren in klimopnissen de geschonden beelden van een man en een vrouw in gewoon hardsteen, symbolen wellicht, waarvan echter de betekenis in 't verborgen ligt; achter hem, dus recht tegenover het Huis, de schuren en stallen en de tuinmanswoning.

De brug is klaarblijkelijk nog niet lang geleden vernieuwd, terwijl het huis in 't einde der 17de eeuw zijn tegenwoordig uiterlijk zal hebben gekregen. De „koepels” zullen overblijfselen zijn van hoektorens van 't oude kasteel.

Een klopper op de voordeur is er niet, evenmin als een bel. Waarvoor zouden ze ook dienen? Het kasteel is niet bewoond. De tegenwoordige eigenaar, baron Mackay, die als lord Reay in Londen woont en daar lid is van 't Hoogerhuis, (nog even zij er aan herinnerd, dat deze adellijke Hollander in den vreemde den 22en December 1919 zijn 80sten verjaardag vierde) kwam vroeger van Ophemert op 't kasteel doorbrengen, doch sinds 't begin van den oorlog is hij er niet meer geweest.

Volgen we dus den heer Van Aalst, die als rentmeester de goederen van den baron beheert.

We wandelen de keurige paden van den tuin langs, die zich tot achter het huis slingeren en dáár, massaal, aan den voet begroeid met wingerd en lage struiken, die als uit de gracht te voorschijn kruipen, met acht groote ramen en een balkon, verrijst voor uw oog het reeds eenige eeuwen oude bouwwerk.

Thans naar binnen. Ja, door deze nauwe gang moeten we en deze

gewone, bruingerfde houten trapjes op. De grimmige kelders, die daar links liggen en waarin vroeger ook de keuken was, worden thans voor bergplaats gebruikt. Dáár, in de gang, oude antieke meubelen: commodes, spiegel in vergulde lijst, staande klok. IJzige stilte en duisternis. Wacht even tot de balkondeuren open zijn en er licht valt in het salon. Kom binnen en geniet mede, indien gij er gevoel voor hebt, van al 't oude kunstwerk, dat hier links en rechts staat en aan de wanden zich verthoont. 't Meest valt wel de schoorsteenmantel op met een trofee als 't ware, uit marmer gehouwen en rijk versierd met Oud-Chineesche poppen en potten. Aan den wand links, gemetseld in den muur, de antiek-kast met onvergelykelyk blauw, omgeven door schilderstukken, die personen uit 't voorgelacht voorstellen.

De andere vertrekken, slaapkamers, bibliotheek enz. geven geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen. Ze zijn, zooals in de meeste oude kasteelen, van deugdelijke meubelen en allerlei gemakken voorzien.

We verlaten dezen „huysen en geseten tot Ophemert" en staan dan recht voor 't beukenlaantje, dat in 't volgend nummer wordt afgebeeld en ons brengt op de Pippertsche straat. 'n Mooi uitzicht heeft men hier op 't geheel, de ruim 28 H.A. groote bezitting van den Heer van Ophemert.

„In den gerigte van Hemert (stond) dat gemale van den windmeule, met den dwank wie elders maalt met een alden schild tot Zutphensen regten."

Deze windmolen, die nog bij de bevolking en bij allen uit de buurtschap als „de Rooie meule" in de herinnering voortleeft, is thans verdwenen. Ter plaatse, waar hij stond, is 'n overvaart, 'n voetveer op Dreumel, dat aan gene zijde van de Waal, tusschen Wamel en Heerenwaarden ligt.

Thans wat de rechten betreft. Een eigen rechtbank, zooals zoo veel heerlijkheden die bezaten, heeft Ophemert niet gehad. Het maakte sedert overoude tijden deel uit van de Eeninge van Tuyl, waartoe alle Neder-Betuwsche heerlijkheden, in den Tieleraard gelegen, behoorden. In de schepenbank van Tuyl was Ophemert bijna voortdurend, hetzij door zijn Heer, hetzij door één zijner geërfden, vertegenwoordigd.

Ook heeft de heer van Hemert nog 't collatie-recht der Ned. Herv. Kerk.

In het naburige Zennewijnen, stond oudtijds een Commandery van 't Duitsche huis, die in 1328 naar Tiel werd overgebracht en verbonden werd met de St. Walburgskerk. Deze Commandery bezat zoowel te Zennewijnen als te Ophemert uitgestrekte goederen, die te Ophemert zelfs zóó uitgestrekt waren, dat een gedeelte van 't dorp den naam droeg van Duitsche steeg.

Hen, die nog meer wenschen te weten van de oude geschiedenis van Ophemert, verwijs ik naar de Geldersche volksalmanakken van 1879 en 1887, waaraan ook een gedeelte van bovenstaande mededeelingen is ontleend.

G. J. P.

EEN OUD BEZIT.

EEN snoer juweelen, een zwaard en een spiegel vormen samen de waardigheidsteekenen van het keizerlijk huis in Japan. Volgens de Japansche mythologie, die, hoewel niet langer onvoorwaardelyk aanvaard door de meer ontwikkelden, in het land zelf nog steeds aan de jeugd als geschiedenis wordt onderwezen, hebben deze voorwerpen reeds eeuwen vóór onze jaartelling bestaan. In functie traden zij, naar oude bronnen aangeven, toen Ninigi, kleinzoon van Amaterasu (Zongodin), door de goden als heerscher over het Rijk der Opgaande Zon werd aangewezen. Hem werden zij geschonken als goddelijke teekenen van zijn macht. Aan den spiegel in het bijzonder is een vermakelyke echt-Japansche legende verbonden. Hij werd namelijk gebruikt toen Amaterasu, verbitterd door het ruwe optreden van haar broeder Susano-o (onstuimig manspersoon), de God van de Kracht, zich had teruggetrokken in een grot, de wereld zonder haar schijnende aanwezigheid achterlatend in het duister. Door list gelukte het den overigen Goden haar te voorschijn te lokken. Op aanraden van één hunner voerde een der Godinnen Uzume no mikots aan den ingang der grot obscene dansen uit, die de Goden deden uitbarsten in een homerisch gelach. Als alle dochteren Eva's nieuwsgierig, gluurde toen Amaterasu uit haar somber verblijf naar buiten. En van dit moment maakten de anderen gebruik om haar een spiegel voor te houden en te beweren, dat men een Godin ontdekt had, schooner en grooter dan zij. Dit nu was voor de vrouwelyke ijdelheid van Amaterasu te veel. Zij trad naar voren om het beeld in den spiegel nauwkeurig te

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS TE OPHEMERT, OPRIJLAAN.

bekijken en terwijl zij in bewondering stond voor haar eigen beeld, versperden de Goden achter haar den ingang van de grot, om haar terugkeer te beletten. Lustig leefde men opnieuw in de straling der gefopte Zonnegodin.

DE R.

Spreekwoorden uit het verre Oosten.

Na den regen wordt de grond hard. (Uit het kwade komt het goede voort).

Door een ander te vloeken, delft men twee graven.

Een kikker in een put kent den oceaan niet. (Zoo groen als gras).

Als ge een hond wilt houden, wordt dan een rijkelui's hond. (Doe niets half).

Een bijensteek in een behuld gelaat. (De eene ramp na de andere).

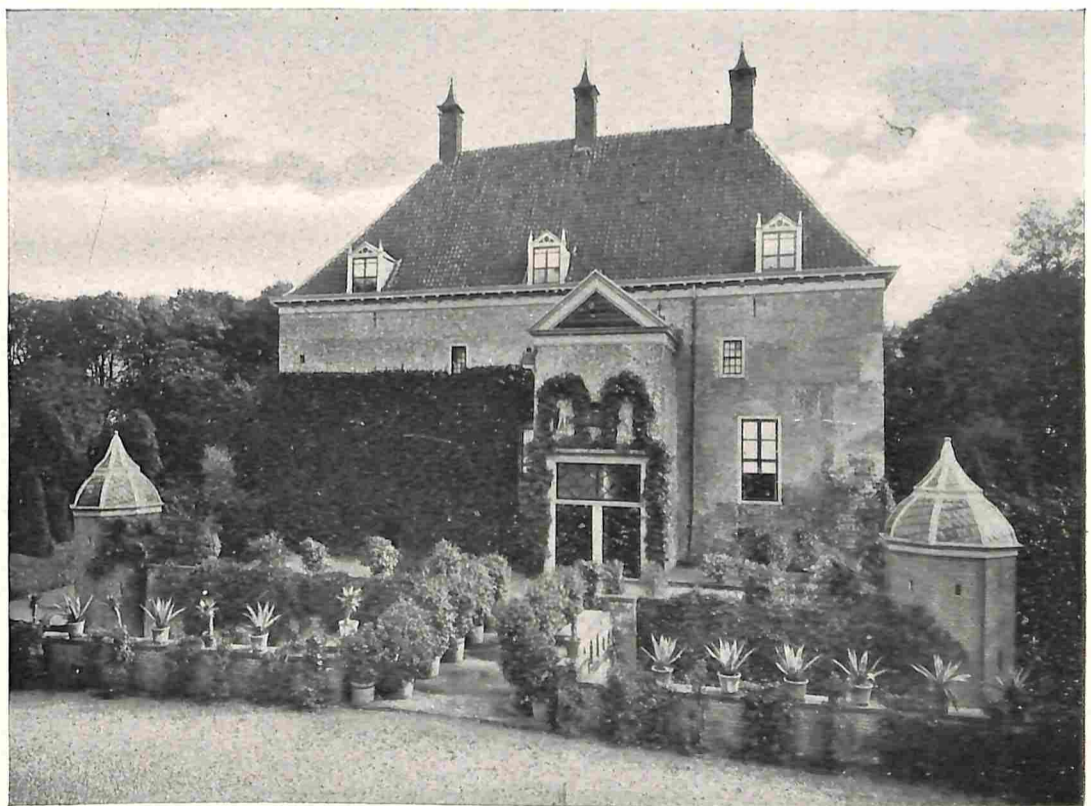

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS TE OPHEMERT, VOORZIJD.

STEMMEN VAN STEEN.

Er is ongetwijfeld iets aantrekkelijks in de inscripties en opschriften aan oude gevels; onwillekeurig wordt onze aandacht geboeid door die verstilde stemmen uit een vervlogen tijd.

Nog heeft menige oude stad aan die mededeelingen op poortjes en in eeuwen-oude gevels een „steen archief”, zooals een archivaris het eens geestig uitdrukte. Maar er was een tijd, waarin zij met de uithangteekens, een heel wat belangrijker plaats in het stadsbeeld innamen.

„Be sure, observe the signs, for signs remain,
Like faithful Landmarks to the walking train”.

Dit rijm, aan de pen van een dichtelijk Engelschman ontvloed, legt daarvan o. a. getuigenis af. Met de tijden veranderden ook de zeden; de gevelinscripties werden minder populair en waar zij nog werden aangebracht, droegen zij een meer zakelijk karakter, in overeenstemming met den mede veranderden geest des tijds. Zij misten zoowel den humor als het karakteristiek naïeve der producten van vorige geslachten, op dit gebied, en een typische uiting van den volksgeest was daarmee in onbruik geraakt. De moderne tijd stelde ook hier zijn eisch, die menigen ouden „sprekenden” gevel onder sloopshanden deed bezwijken en plaatsmaken voor een royale winkelpui. En waar afgaat en niet bijkomt, daar is vermindering. Toch valt er over het nog bestaande of sinds kort verdwenene van dit deel der nalatenschap van onze voorvaderen wel een en ander te vertellen.

De gevelopschriften variëren van korte Bijbelteksten, als: „God is Liefde” tot vier- of zesregelige, vaak berijmde ontboezemingen van het meest uiteenlopende gehalte. Een enkelen keer brengen zij het tot acht, soms zelfs nog meer regelen „beitelwerk van steenen”, maar dan zijn zij toch ook van zeer langen adem. In het algemeen laat de beschikbare ruimte zooveel uitweiding niet toe. Op het rijm waren de oude verzenmakers blijkbaar erg gesteld, meer dan moderne dichters als Verlaine, die het als „dat juweel van een gekken neger” kwalificeerde. Daarvan getuigde o. a. het opschrift aan een wascherij te Leiden:

„Des morgens roept het
 haangekraay,
Ons tijdigh uit de veeren,
Dan trekken wij verheugd en
 blaay
Aan 't wasschen van de kleeren.”

Wij kunnen ons voorstellen, dat een menschen-soort, in staat zich „verheugd en blaay” te wijden aan de wasch, niet struikelt over een „aay”, die voor een „ij” staat.

Vaak hebben de inscripties lokaal-historische waarde, zooals die in een ouden gevel aan de Botermarkt-hoek-Gangetje te Leiden, die zeer welwillend ons zelf vertelt:

In dertien honderd tachtig en negen,
Werd Leyden vergroot door Godes zegen,
Steenschuur was doen Vest,
Mijn naem „Roode Toren”
Sta schier in 't best —
Dank God daarvoren.

Dikwijls is er ook een teekening, die de oplossing geeft van een, den tekst vormenden rebus. Zoo staat er op het hoekhuis Breestraat-Steenschuur te Leiden het raadsel te lezen: „Wie leeft er onbenijt”. Een gekroonde krab, deftig verguld, er boven geeft het antwoord: „Een dier, dat zoo sterk in het achter-uitgaan is, valt niet te benijden, meende de „zaken-man”, die dit opschrift eenmaal liet plaatsen.

Een dergelijk opschrift vertoont ook een gevelsteen in Enkhuizen waarop een mannetjes-eend op 't nest is afgebeeld, met het opschrift: „'t Woort stat fast”. Hier schuilt de aardigh id in de dubbele beteekenis van „Woort”, dat zoowel ons „woerd” is, mannetjes-eend, als „Woord” in casu „Gods Woord” beduidt.

En nog een inscriptie van deze soort bevond zich boven de poort van een oud Dordtsch hofje, met dit bijschrift, onder een liggend geraamte uitgebeiteld:

„Dat ik wel gaf is mijn gebleven
En dat ik hielt, heeft mijn begeven”.

Geestig maakte ook een z. i. onrechtvaardig berecht burger in Franeker van een woordspeling gebruik, om zijn ontevredenheid

aan den volke te toonen in een gevel-opschrift, dat de aandacht trok, door het typisch tooneeltje, daarop afgebeeld. Het stelde n.l. Cromwell voor, in de hel, terwijl de duivel hem twee horens opzette. In het bijschrift kwam de aap echter pas uit den mouw.

„Die Geloof dat Krom Wel is,
Geloof dat er geen duivel in de hel is”,

stond daar te lezen. Het gerecht liet, onverstandig genoeg, blikken dat de schoen paste, door het opschrift te doen verwijderen, waarop het slimme slachtoffer der rechterlijke macht, deze gebeurtenis in een nieuw toepasselijk opschrift aan zijn gevel bekend maakte. Weer kwamen de magistraten daar een stokje voor steken en nu bepaalde de opposant zich tot lijdelijk verzet. Hij liet het opschrift overschilderen met blauwe verf en annonceerde onder die blauwe plek aan den gevel, dat hij, naar wensch der magistraten, de zaak verder maar blauw-blauw zou laten. Intusschen had hij dan ook aan zijn geval voldoende ruchtbaarheid gegeven en daarmee het beoogde doel voor een groot deel bereikt.

„Een plaatje met een plaatje” aan den gevel was in dien tijd erg in zwang. Op een ouden gevel in Vlissingen, van 1629 dateerend, stond bijvoorbeeld aan een kant een zon, aan den anderen kant een maan te prijken, elk met een onderschrift. Het eene luidde:

Het is voor menig mensche grote pine,
Dat hij de sonne in 't water siet schine.

en het andere, onder de maan aangebracht:

Het is voor den Zeeman gheen
 pine,
Dat hi de mane bi nachte
 siet schine.

Niet zelden spreekt de moraal een woordje mee; waar onze voorouders in het algemeen veel ophadden met moralistische en didactische poëzie, hoeft het ons niet te verwonderen dat we daarvan ook aan de gevels typische staaltjes aantreffen.

Een huis in het landelijk Ommen, heeft drie steentjes in den gevel, waarop respectievelijk een kat, een muis en een uil staan afgebeeld, waaronder dit geestige bijschrift:

„Wel, uil, gij doet mij onrecht
Die muis was mij toegezegd.”

En het antwoord van den schelmschen uil:

„Wel kat, hebt gij niet eer
 geweten:
Het ongegunde brood wordt
 't meest gegeten”.

Iets dergelijks vertoont ook een bakkerswinkel te Warnsveld en in den gevel van een kleermaker in de Voorstraat — over de Vriesestraat — te Dordrecht kwam deze aardige historie van het ongegunde muisje eveneens voor. De bewoner had namelijk, naar het verhaal luidt, het regi-

mentswerk van een collega afgesnoept en dreef nu nog daarenboven op deze manier den spot met den gefopten concurrent.

Anno 1740 leefde te Katwijk aan den Rijn een zekere molenaar, die naar zijn ambt Hendrik van der Muele heette.

Die brave mulder heeft in dat jaar een nieuwe „muele” gesticht en boven den ingang van zijn pakhuis de volgende geloofsbelijdenis laten stellen:

Gewigt te ligt of t' zwaar
Is een grouwel voor den Heer.
Maar valsheid in de waar,
Dat kwest de ziele meer.

Een iet-wat ondeugend lezer monkelt, knipoogt en prevelt zoo voor zich heen: „Als de vos de passie spreekt, Boer, pas op je... koren! Och arm — eerlijke molenaars — hoe jammerlijk wordt ge miskend door een cynisch nageslacht, dat trouwens reeds lang met „valsheid in de waar” genoegen moest nemen, op ministerieel bevel.

In Katwijk heeft zich het gebruik om een en ander, „ter eere van God en ter wille van de zaak” in rijm van de muren te verkondigen, nog langen tijd gehandhaafd. Van lateren datum is het opschrift aan een bakkerij te Katwijk a. Zee:

De zegen van den Heer,
Dat is daar wij naar wenschen,
De oven is gesticht
Tot dienst van alle menschen.
Men weet hier rog- en tarwebrood
Te bakken door de kunst,
Die wat van noode heeft
Verzoek ik om de gunst.

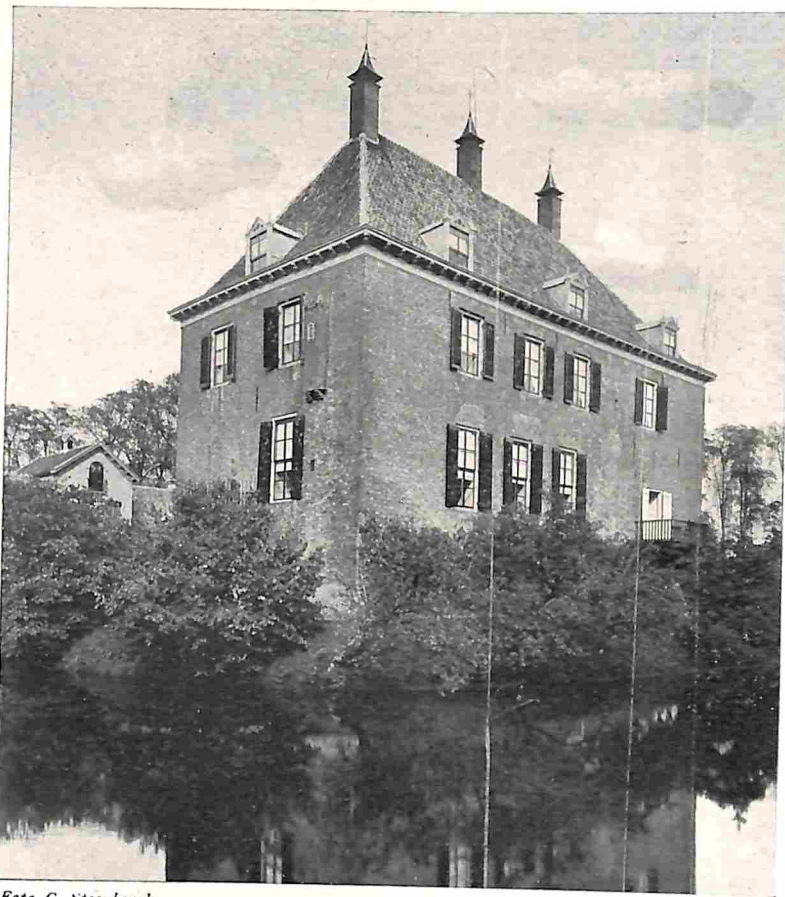

Foto C. Steenbergh.

HET HUIS TE OPHEMERT, UIT HET ZUIDEN GEZIEN.

Wij merken op, dat de wijze van zich uit te drukken in Katwijk sinds anno 1740 niet aan bondigheid heeft gewonnen.

Merkwaardig is het opschrift van een besteedster te Middelburg:

Doe Jacob bij Rachel sliep, wierd
Lea jaloers,
Hier besteed men meisjens en min-
nemoers.

Wat die laatsten met de jaloezie van Lea hebben uit te staan, is niet erg duidelijk; de hoofdzaak zal wel zijn dat die slechte eigenschap hier het rijm op den slotregel levert. Het zwak geheel van deze beide heterogene deelen brengt ons de rijm-oefeningen der jongeren van Multatuli's onvergetelijken schoolfrik, den braven meester Pennewip, in het geheugen terug.

Meer logica kunnen wij constateeren in de mededeelingen op den gevel van een vischverkooper — tevens catechiseermeester — te Scheveningen:

Hier verkoopt men zoutevis
En leert men zijn belijdenis.

Dichters van naam hebben deze poëzie-op-steen, met hunne bijdragen verrijkt. Zoo schreef Vondel een vers voor het Oudelieden-huis in Amsterdam en Const. Huygens leverde het opschrift voor het voormalig Spinhuis in de hoofdstad:

„Schrik niet, ik wreek geen kwaad, maar dwing tot goed,
Straf is mijn hand, maar lieflijk mijn gemoed”.

Het vierregelig vers, dat onder een afbeelding van bejaarde lieden, geflankeerd door familie-wapens, boven den ingang van het Borrenhof in al-oud Zutphen prijkt, mag er ook wel zijn:

Hier vloeit een springbron van weldadig onderhoud
Voor oude lien, hetzij dan mannen ofte vrouwen.
Des heeren Borrenhof in Zutphen's stad gebouwd,
Kan die behoefdig zijn weldadig onderhouden.

In deze oude stille stad, met zijn mooie torens, zijn vriendelijke plantsoenen en schilderachtige grachten is heel wat van het oude bewaard gebleven. Wij zijn daar dan ook voor ons doel aan een goed adres beland. Een rijke gevel heeft „Het Huis met de Hoofden”, een sieraad van de Grootte Markt. Her draagt één inscriptie, die een verzuchting slaakt over de booze macht van den afgunst:

„Waer 't dat haet ende nijt, Brandde als daer brant een ander
vier,
Voorwaer, het brandhout en soude nergens nae wesen so dier!

Het tweede rijm op den zelfden gevel toont aan, dat de dichter heen is over zijn leed om dit oer-menschelijk euvel, dat reeds bij de engelen binnensloop, toen het eerste menschenpaar, dat dien afgunst opwekte, nog ongestoord in de zaligheid van Eden leefde. Hierin heet het:

„Wie heeft ooyt een huys getimert
Sonder te wesen becalt. —
Dit 's nae mine sin,
Ee ander bouwe ee so als 't hem ghevalt”.

De „Leidenschaft, die mit Eifer sucht was Leiden schafft” speelt in den inhoud der gevel-inscripties en gevelopschriften een groote rol. Hoe vaak wordt daarin niet gerept van „gunnen”, „niet-gunnen” en van „benijden”.

In de Oudheidkamer te Oldenzaal bewaart men, naast veel andere waardevolle overblijfselen van vroeger eeuwen, een zeer mooie gevelbalk met de spreuk:

„Alst Godt behaget, so ist beter
benidet als beklaghet”.
Anno Dni 1589.

Dezelfde spreuk kwam, met een kleine variatie, vóór in den gevel van een huis in dezelfde oude stad, dat in 1900 afbrandde. Daar luidde het:

Es ist besser benidet als beklaget
Wandt Godt behaget”. 1642 den
12 Aprilis.

Men vond deze spreuk op veel plaatsen in het Oosten van ons land, zooals o. a. in Goor, Delden en Almelo.

Maar we zijn in Oldenzaal, het verweerde bisschopsstadje met zijn monumentalen Sint Plechelmus, nog niet uit-

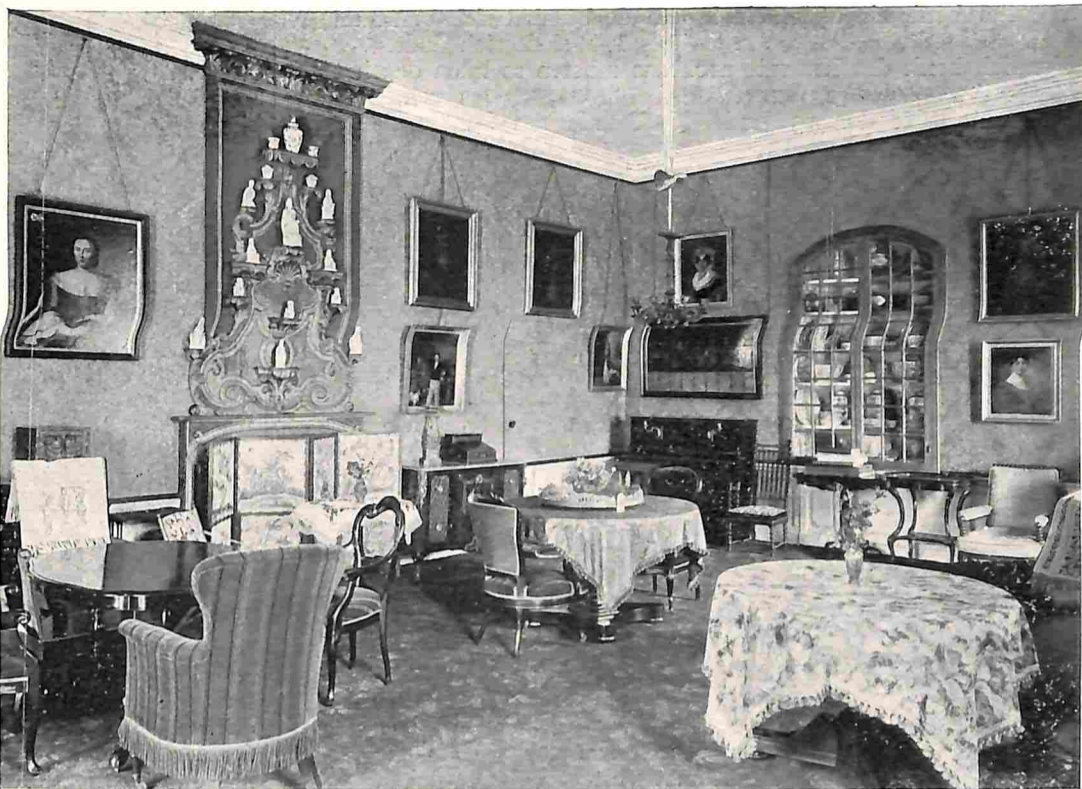

Foto C. Steenbergk.

HET HUIS TE OPHEMERT. DE SALON.

gekeken. Aan het huis Boterstraat N°. 9 treffen we op den half-ronden deurboog, de volgende mooie spreuk aan:

„Fromheit is ein edel kleit womet langer drecht wo het beter steit”. Volgens de verslagen en mededeelingen van Overijselsch Recht en Geschiedenis 1918 p. 47 is dit een over-oude spreuk, die reeds in 1599 voorkomt in het „Album Amicorum” van Ma. van Besten.

In het huis Hofstraat N°. 13 bevindt zich nog een rechthoekige gevelsteen met de inscriptie:

Godt de heft het gegeven.

Anno 1643.

Dit huis droeg eenmaal den bekoorlijken naam, „het appels-huus” en de toenmalige bewoonster stond, volgens een oude aantekening als „Jödde Bette” bekend.

Enkele, thans verdwenen Oldenzaalsche gevelopschriften zijn door opteekening bewaard gebleven. Dr. A. G. de Bruyn, voorzitter der Ver. Oldenzaalsche Oudheidkamer was zoo welwillend mij daarvan mededeeling te doen.

Er zijn er twee bij, die van 1625 dateeren; zij luidden:

„Godt bewaer dinen in und uthganck,
Van nu tot in der ewicheit”. Ano 1625.

en:

„Alle mijn haben tho Godt allein. Ano domini 1625.
Een derde heeft het alweer over benijden:

Foto C. Steenbergk.

HET HUIS TE OPHEMERT. STAL EN TUINMANSWONING.

„De dar benit ein ander sin broedt de brenket sich blodt un
sledt sich dodt.

Mennich benit dat het suit nochtans moeten se liden dat het
geschedt.

Anno 1611 den 15 Junis. M. Tonnis van Ochteren.

Een uiterst eenvoudig, maar niettemin zeer aantrekkelijk op-
schrift bekroonde de deur van een sedert gesloopt huis in Olden-
zaal. Het heette daar op den gevelbalk:

Ano Dni 1576.

„Johan te Tithaf heet ghegeve dese bage”

Die „bage” of balk was dus een geschenk en de ontvanger
ervan wist zijn dankbaarheid niet beter te toonen, dan door de
simpele vermelding der gave op den balk zelf.

Hierdoor krijgen wij inderdaad een beteren indruk van hem,
dan de andere huizenbouwers ons van hun innerlijk geven met
gevel-opschriften, die slechts gewag maken van het zich-benijd-
voelen dier gelukkige huis-eigenaars uit den ouden tijd.

Nu verlaten wij Oldenzaal om naar het Noorden te reizen, met
Uithuizen als plaats van bestemming.

De voorgevel van een smederij in dat plaatsje vertoonde het
uitermate stichtelijk opschrift:

Ons aerdsche huis
Met moeite en cruus
Wort onderhouwe
Kan niet bestaen,
Het moet vergaen,
Hoe vast wij 't bouwe
Dies tracht met vlijt
Na deugt altijd
Want ghij sult sterve
Opdat ghij meugt
Hierna, met vreught
Het eeuwigh erven.
1668

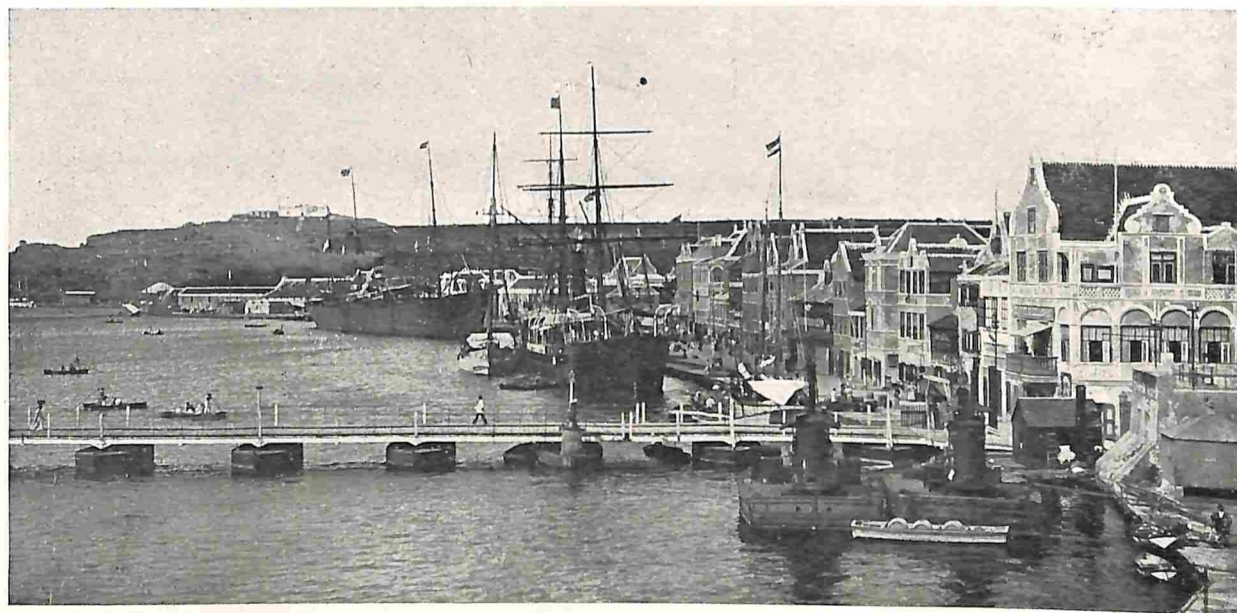
En een iegelijk, die lichtzinnig genoeg is om het bovenstaand
stichtelijk preekje zwaar-op-de-hand te vinden, moge mij de
aanhaling ervan vergeven en zijn genoegen scheppen in mijn
laatste staaltje van versteende dichtkunst, de vermakelijke bewe-
ring, die een geestige schoolvos in West-Friesland voor zijn school
liet plaatsnemen:

De Schrift seyt: Godt heeft den mensch na synen beelde geschapen,
Maar de Schrift meynt die groote menschen, niet mijn rekels van
knappen”.

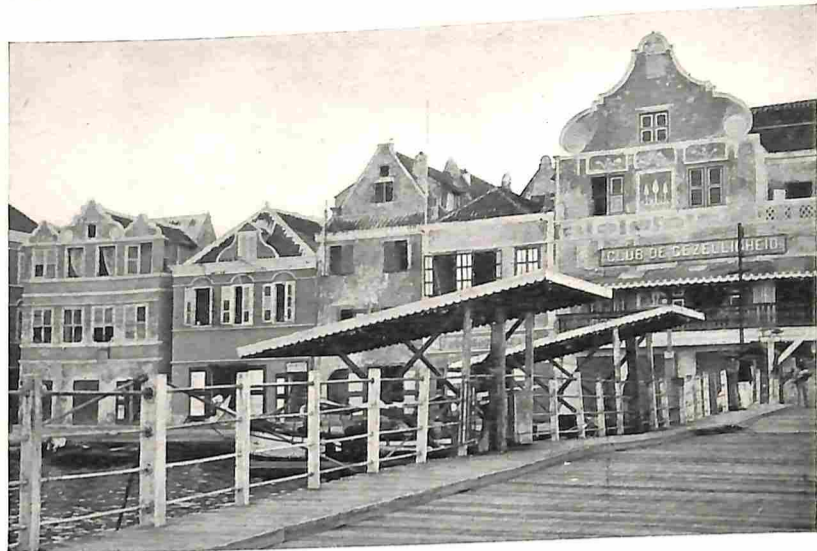
W. H. DE ROOS.

DAGELIJKSCHE DINGEN VAN CURAÇAO.

WAT curaçao is weet bijna iedere Hollander, maar
Curaçao? Ook waar zij de eerste vinden kunnen,
weten de meesten beter, dan waar zij Curaçao te
zoeken hebben. Zoeken is een goed woord voor dit
eilandje in de kleine Antillen, eilanden in zakformaat. Het „Aller-
eerste aardrijkskundige schoolboekje” van H. Scheerder maakt er
in den 6den druk van 1854 heelemaal geen melding van bij de
opsomming der „Kleine Antillische Eilanden.” Later is dat
beter geworden; nog maar enkelen zijn er nu die meenen, dat men,
na te Willemstad aan de koffietafel te hebben gezeten, zonder
inspanning te Paramaribo aan het middagmaal kan verschijnen.
De West, als geheel, heeft vooral in den allerlaatsten tijd meer
belangstelling getrokken, nu het plan geopperd is een stuk ervan

CURAÇAO. GEZICHT OP DE WIJK PUNDA.
OP DEN ACHTERGROND HET 60 M. HOOG GELEGEN FORT NASSAU.

CURAÇAO. DE SCHIPBRUG OVER DE ST. ANNA-BAAI.

te verkoopen; want een handeldrijvende natie zijn we altijd geweest.
Ook ginds.

Op de meeste kaarten kan men de namen Curaçao, Aruba en
St. Eustatius wel vinden, maar niet de eilanden zelf; ze zijn daar-
toe te klein. St. Eustatius en Saba, half zoo groot als Wieringen,
dat we nu eindelijk weten te liggen, en het zuidelijk deel van
St. Martin, in zijn geheel iets kleiner dan Vlieland; Aruba iets klei-
ner dan Texel; Curaçao, nog niet een derde van de provincie
Zeeland.

Het is een goede gedachte geweest, bij de Encyclopaedie van
Nederl. West Indië een situatie-kaart te voegen, waarop de
ligging van het roerend en onroerend goed, dat men de West heet,
de eilanden en Suriname, aan den buitenrand van de Karaïbische
zee en ter noordkust van Zuid Amerika, duidelijk voorgesteld is;
en een kaartje van Nederland op dezelfde schaal dat vergelijking
van grootte gedooft.

Men behoeft tegenwoordig niet onvoorbereid naar Curaçao te
gaan: er is literatuur in overvloed, en mondelinge inlichtingen zijn
gemakkelijk te krijgen. Balddadigheid zou kunnen heeten het voor-
bijgaan van deze raadgevingen. Velen vertrouwen te vast op
het wapen van Curaçao dat, naar men zegt (meer is het niet dan
een „on dit”) in zijn schild voert een kale rots met een cactus op
den top en een magere geit, die reikhalzend naar dien top oogt;
devies: „mijn God, ik kan er niet bij.” En dezulken laten hun regen-
scherm en regenjas thuis en komen bedrogen uit, want Curaçao heeft
wel, met het gemiddelde van 572 millimeter regen, gedurende een
groot deel van het jaar te lijden van droogte, maar den overigen
tijd van dat jaar heeft men dan toch zijn parapluie noodig. Zeker,
men kan in Willemstad wel parapluies koopen, maar van die ka-
toenen, die zwaar worden van de nattigheid en ten slotte het hemel-
water laten doorsijpelen; en dat in zulke slagregens!

Inderdaad hadden we inlichtingen gevraagd en gekregen, en
onze verwachting was niet hoog gespannen daarna. Opwekkend
zag het eiland er niet uit, toen wij uren en uren de noordkust
langs varend, niets dan dorre en droef stemmende bergen of althans
hoogten zagen; maar bij een zwenking van het schip kwamen
er bloeiende mooie boomen te voorschijn met roode en witte
trossen, kleurig afstekend tegen het donkere groen, en hier en daar
een huisje, van visschers zeker, want zeilen groot en klein zweefden
boven de zee, wit en geel en bruin op het blauwe watervlak.
Het aankomen bij de hoofdstad van Curaçao — de stad is eiger-
lijk voldoende, want een andere is er niet — werd herhaaldelijk
beschreven en iedere schrijver is op zijn manier verrukt. Zonder
een schrijfster te zijn was ook ik heel spoedig ingepakt door de
bekoring van Willemstad aan de zeezijde; schitterend in de
namiddagzon lagen de huizen onder een intens blauwe lucht
en het heldere water weer-
kaatste de gevels tot in de
kleinigheden hunner structuur.
De stad heeft werkelijk een
eigen karakter; men heeft haar
vergeleken met oud-Amster-
dam, haar een tropisch Stavoren,
Vlissingen, Broek in
Waterland genoemd, aan Mar-
ken gedacht. Een Amerikaar-
sche teekenaar, die een reclam-
plaat voor Sapolio-zeep moest
maken, gaf een afbeelding van
Willemstad als havenplaats,
met het onderschrift „A spot-
less town.” Uit het oogpunt
van stedenbouw is Willemstad
wel de zonderlingste plaats die
er bestaat. Door de St. Anna-
baai, een breed kanaal, is zij
in een oostelijke en westelijke
helft gescheiden; de laatste
voert den naam van Overzijde

CURAÇAO. NEGERKWARTIER IN DE WIJK OTRABANDA.

(Otrabanda); de eerste heet Punda en dit kwartier is weder in een noordelijke en zuidelijke helft gedeeld door het Waaigat. Het stadsdeel dat Punda heet is vermoedelijk het eerst gebouwd, anders kon de andere kant niet de Overzijde heeten. De Punda heeft wijken die Pietermaai en Scharloo heeten, het rijke kwartier van Willemstad, waar de fraaie heerenhuizen der Israelitische families staan.

De St. Anna-baai loopt van zee naar het Schottegat, een binnenmeer, dat een heel eind in het eiland doordringt en waar het leelijk kan spoken. En ver in dat Schottegat ligt nog een stukje Willemstad, dat Asiento heet en waar o.a. de etablissementen te vinden zijn van de Curaçaosche Petroleum Maatschappij.

De beide deelen, die de St. Annabaai scheidt, zijn verbonden door een schipbrug, waarvan ons aan boord wonderen verteld waren door personen, die blijkbaar nooit een der vele schipbruggen in ons land hadden gezien: een beweegbaar deel, dat uit de brug vaart en bewogen wordt door stoommachines. Bij het binnenkomen van groote schepen kan de brug zoo goed als geheel langs den westelijken oever gelegd worden. De brug over de St. Annabaai is van de Curaçaosche Handel Maatschappij, de kleinere, een ophaalbrug over het Waaigat, is verpacht. Gaande over deze bruggen moet men tol betalen, 2 cent per persoon, de negers 1 cent, gedragen kinderen niets, gereden kinderen 5 cent.

Deze brug over de St. Anna-baai is niet de eenige, maar wel de kortste verbinding van beide stadsgedeelten, want er loopt rond het Schottegat een zeer goede rijweg; per auto heeft men dan een uur noodig om van den eenen naar den anderen oever te komen.

Door seinen met de stoomfluit had de boot, in zee nog, haar komst aangekondigd, primo voor den loods, secundo voor het openen van de schipbrug; over de reeling hangende zagen we al dat hier weinig geroeid maar des te meer gewrikt wordt door één man, staande op de achterplecht, met één riem; pontjes noemt men deze bootjes, en daar de wikkende man telkens van bakboord naar stuurboord overhelst, komt het pontje in een schommelende beweging en de passagier schommelt mede.

Reeds bij een korten rit door de stad valt ons de eigenaardige bouwtrant op. Aan den waterkant zijn de gevels veelal Hollandsch; men vindt er de spitse daken met de zandkleurige trapegeveltjes van natuursteen, die het eiland zelf levert, de muren veelal van roode klinkers. Wel heeft het tropische klimaat eenige veranderingen geëischt en zoo ziet men hier en daar gaanderijen tegen de huizen gebouwd. Ook den Spaanschen bouwtrant ziet men er veel, doch ook niet streng doorgevoerd. Er zijn mede huizen zonder enig cachet, maar in de gegoede wijken als Pietermaai en Scharloo staan huizen als paleizen, kostbaar en smaakvol beiden.

De meest gewone inrichting van de huizen is deze: men vindt er een voor-galerij, een zaal, zooals men een soort binnengalerij noemt, die voor het ontvangen van gasten wordt gebruikt, en een eetkamer. Verder is er veelal een binnenplaats of op zijn Spaansch een patio, waar de beide vleugels van het huis omheen sluiten. Aan den eenen kant de keuken, bijkeuken, provisiekamer, waskamer en dienstbodenkamer, aan den anderen kant de slaap- en logeerkamers en de badkamer. Veelal hebben de huizen twee, soms drie verdiepingen.

Alleen van historisch belang zijn de kleine negerhuisjes, overblijfsels uit den slaventijd, veelal krotten, die midden tusschen de mooie huizen staan, soms op

het erf gebouwd zijn en die ook door hunne bevolking, meestal negotie-menschjes, de aanzienlijke deftigheid duchtig temperen. Zooals ik zeide: deze eigenaardige bouw dagteekent nog uit den slaventijd, die 1 Juli 1863 een einde nam. Vóór de afschaffing der slavernij mochten alle slaven op het heerengoed wonen. Vandaar ook de uitgang naar het heerenerf. Later zijn de deuren aan de straatzijde aangebracht, en werden de meeste van die huisjes winkeltjes.

De winkels in Willemstad zijn meerendeels warenhuizen; groot was mijn verbazing, toen ik in een winkel katoen ging koopen en hoorde, dat de prijs per yard was berekend. Men wist zelfs niet uit te rekenen hoeveel 't goed per meter kostte.

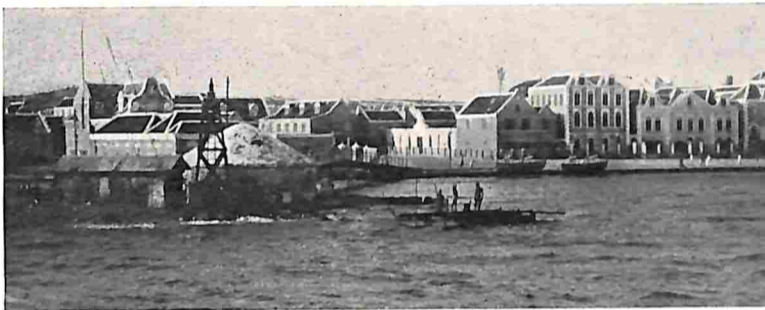
In een aardrijkskundeboekje las ik, dat op Curaçao Hollandsch gesproken wordt, maar feitelijk is er maar een heel kleine minderheid die Hollandsch verstaat, wat nog niet hetzelfde is als spreken. Zelf zeer op onze taal gesteld, deed me dat zeer vreemd aan. Maar eigenlijk is het heel natuurlijk, want het voorschrift is nog niet oud, dat onderwijs op de lagere scholen in de Hollandsche taal moet gegeven worden. In Willemstad kan elk beschaafd Curaçaonaar Hollandsch spreken, lezen en schrijven, maar hij doet het niet; Engelsch en Spaansch worden meer gebruikt dan Hollandsch en de omgangstaal is het Papiamentsch. Alle opschriften, die niet van het bestuur uitgaan en alle uithangborden geven Spaansch te lezen, behalve „tappen en slijten.”

Als gewoon betaalmiddel was in omloop Amerikaansch, Engelsch, Hollandsch en Venezuelaansch zilvergeld, alles à pari, maar sinds het uitbreken van den oorlog kwam er eenige schommeling in de waarde van deze munten en werd de Venezuelaansche zelfs niet meer aangenomen. Van die waarden was de Engelsche nog de meest vóórkommende, en men vindt ook wel koopwaar geprijsd in shillings. Van de Hollandsche munten is het 2½ cent-stuk of de plak een belangrijke soort. Kleine huishoudelijke inkoopstukken worden per plak geprijsd; de kokkie, (keukenmeid) brengt voor acht plak uien of voor 1 plak peterselie thuis. Onze grootmoeders spraken

van 28 stuivers, waar wij van één gulden 40 spreken, maar ook de Curaçaosche plak kenden zij en noemden haar een groot; 5 groot voor 12½ cent was een zeer gebruikelijke uitdrukking, en er zijn in Holland nog heel wat oudjes, die in hun jeugd boodschappen gedaan hebben, die met vijf of meer groot betaald werden, hoewel het muntstuk toen vermoedelijk niet meer bestond.

Dat op Curaçao de plak heerscht is mijns inziens een bewijs, dat de levensstandaard er zoo-veel lager is. Dit hangt natuurlijk

weer samen met de geringe behoeften van het volk, dat voor het grootste gedeelte uit negers bestaat. De oorspronkelijke bewoners, Indianen, zijn uitgestorven. In de vorige eeuw waren er nog drie afstammelingen van de oorspronkelijke bevolking in leven. De enkele Indianen, die men er nu nog aantreft, zijn van den vasten wal afkomstig. Men ziet nog eenige individuen van gekruisd ras en deze onderscheiden zich door hun lichtere huidskleur en hun sluijk haar, wanneer het niet geknipt is; mannen en jongens dragen het hoofdhaar meestal kort geknipt en dan ziet hun schedel er heel anders uit dan die van de negers met hun dik kroeshaar. In hun kleding hebben deze niets opvallends, niets oorspronkelijks en als ze het betalen kunnen gaan ze, de beschaving volgend, naar de laatste mode gekleed. Zelfs kousen en schoenen dragen zij, hoewel ze daarvan gewoonlijk veel last hebben en ze dus onder de wandeling maar uittrekken. De negerinnen dragen geen hoeden,

CURAÇAO. HET RIFFORT IN DE WIJK OTRABANDA.

CURAÇAO. DE BREEDESTRAAT IN DE WIJK PUNDA.

behalve als ze in de open lucht werken of ter markte gaan, maar ze slaan een doekje over het hoofd. De negers hebben over het bloote lichaam een flinke dikke trui, en verder een fantasie-pak, meestal wit, maar ook wel palm-beach. Bij het werk laten zij dan het jasje uit. Tegen de zon dragen ze zelf-gemaakte hoeden, die ze van palmvezels vlechten; velen hunner hebben het zoo ver gebracht in het vlechten van hoeden, dat ze deze voor uitvoer klaarmaken, maar hierover later. Hun angst voor regen is zeer groot. Ze beweren, dat zij van één druppel water op hun hoofd doodziek worden; de waarheid is dat zij zeer bevattelijk zijn voor koude en spoedig een katarrhale aandoening oploopen. Deze vatbaarheid ontstaat door het gebrek aan water. Begrijpelijker wijze is de watervoorziening, die in de woningen van blanken al zooveel te wenschen overlaat, in de negerhuisjes heel slecht. Ik zag eens een neger aan zijn toilet bezig. Een kommetje dat wij een spoelkom noemen, had hij half met water gevuld. Nadat hij den wijsvinger er in had gedoopt om zijn tanden te poetsen, moesten twee vingers er aan gelooven, en die dienden om, na bevochtigd te zijn, het gezicht, voornamelijk neus, mond en oogen te „wasschen.” De paar druppeltjes, die er dan nog overbleven, waren net genoeg voor de handen. Velen kunnen wel over wat meer water beschikken en zijn misschien ook wel wat zindelijker, maar zuinigheid met water is toch altijd en overal de boodschap.

Indien het dan ook regent op het uur, dat er arbeidspersoneel moet verschijnen, kan men zeker zijn, dat 90% niet komt. Merkwaardig is, dat regen de arbeiders na het volbrachte werk niet zóó schijnt te hinderen dat zij blijven.

Tot de vermaken der negers behooren de dansie-dansie's, die evenwel bij politie-verordening verboden en alleen op enkele avonden en plaatsen toegestaan zijn. Deze dans wordt begeleid door een draaiorgel of een speeldoos, die men kan huren, maar ook veelal door eigen „muziek”, krassend geluid dat ze uit een snaar-instrument halen. En dan het eigenaardige speeltuig dat bepaaldelijk aan Curaçao eigen is, de wiri-wiri, bestaande uit twee ijzeren staven met ruwe oppervlakte, die tegen elkander gestreken worden ter begeleiding van de deunen van bovengenoemd draaiorgel. Voetgetrappel en handgeklap volmaken het spel. Ook uitgewekenen van Venezuela afkomstig bespelen dit instrument, maar inheemsch is het daar, naar we hopen, niet.

Wat de negerbevolking doet behalve dansen? O, velerlei! Meerendeels zijn het losse werklieden die van alles en eigenlijk niets kennen. Volgens een statistiek van 1911 had in het stadsdistrict het grootste aantal geen beroep (6710), dan volgden de hoedenvlechters en vlechtsters (1595), daarna de naaisters (987), de waschvrouwen (761), de huisbedienden (658), en zoo voort; voor de schoenmakers, kleermakers en timmerlieden vind ik de cijfers 157, 156 en 202.

Een gunstige uitzondering maakt de bevolking van het Hollandse eiland Aruba. Deze is intelligent en leergierig en van de Arubanen trekken honderden den vreemde in, bijv. naar Cuba gedurende den suikerriet-oogst en sturen hun opgespaarde greenbacks naar huis, of ze gaan naar New York met de kustbooten der Red. D.-line. Hierbij dient in het oog te worden gehouden, dat een groot gedeelte der bevolking van Aruba een Indiaansch type vertoont; overblijfselen van de oude Indianen-bevolking en hare beschaving zijn er nog vrij talrijk, talrijker dan op Curaçao.

Oudejaars-avond is de uitgezochte avond voor de danspartijen en dan hoort men bijna huis aan huis het rumoer van pretmakende negers. Al dagen te voren zijn ze als bezeten en hun bandeloosheid kent geen grenzen. Pas na vasten-avond komen de gemoederen wat tot rust.

Meermalen werd de vraag tot mij gericht, of het eiland werkelijk voor land- en tuinbouw niet geschikt zou zijn. Op sommige plaatsen is het zelfs zeer vruchtbaar en het gouvernement heeft hulp toegezegd bij irrigatie-werken, maar de behoeften zijn niet groot en uitvoer zal waarschijnlijk niet loonend zijn. Daar zijn b.v. de groenten. Wie eten er groenten? De Hollanders, en voor dat handjevol Hollanders is het kweken en veredelen van groenten niet de moeite waard. Waarom wil men eigenlijk in de tropen Europeesche groenten eten? Men eischt er toch ook geen kersen, frambozen, aalbessen en peren. Zoodra het regent groeien de groenten snel, en kan men er groenten eten als thuis, bieten, snijboonen, radijs, spinazie en, berrehein, een Solanum-soort, de aubergine van de Fransche keuken; de vrucht, blauw-paars van kleur, met een zwak bitteren smaak, wordt, na door midden gesneden en van de pitten ontdaan te zijn, met gehakt gevuld en als stoofsla gegeten; verder kalebassen, komkommers, postelijn, tomaten en sla. Er zijn ook groenten-grondjes, die besproeid worden door het water uit putten, opgezogen door windmolens. En Curaçao is evenmin arm aan vruchten. We bezochten er een druivenplantage van groote afmeting. In dikke zware trossen hingen de veelbelovende blauwe vruchten boven onze hoofden, maar bij die belofte blijft het. Hoe jammerlijk verzorgd! Een paar flinke werk-

krachten aan den arbeid om de trossen te dunnen en daarmee de tientallen overgebleven vruchten meer groeiruimte te geven zouden wonderen verrichten. Nu blijft het een minderwaardig produkt. Het sap heerlijk zoet en de schil zacht; maar de vrucht kon minstens tweemaal zoo groot worden en de tros daardoor mooier, zonder in gewicht te verminderen. De vele rotte vruchten, die de andere zoo licht aansteken, zouden er niet geduld mogen worden.

Verder heeft men er bananen en pompoenen, den zuurzak, mispels in soorten, meloen, papaja zoomede de sinaasappelen, die ingevoerd worden uit Venezuela of Porto Rico; en niet te vergeten de goejaba, die op verscheidene manieren toebereid wordt.

Naast de twee grootste handelsondernemingen, die van de firma Maduro en van de Curaçaosche Handel Maatschappij kwam de Curaçaosche Petroleum Maatschappij op het eiland een inrichting vestigen, die voor deze geheele buurt van groot belang kan worden. Niet „naast” in letterlijken zin: we zagen reeds dat de gebouwen ver weg in het Schottegat liggen. In Augustus 1914 werd de eerste steen gelegd en een aanvang gemaakt met den bouw van een groote fabriek voor het raffineeren van petroleum. De ruwe olie wordt in lichters uit Venezuela aangevoerd en hier verwerkt. Behalve petroleum en benzine wil de fabriek ook stookolie leveren aan de groote oceanstoomers. Als terrein werd uitgekozen Asiento, een schiereiland in het Schottegat. De fabriekswoningen werden op een klein eilandje gebouwd, Negropont, dat door een dam met Asiento verbonden werd. Het verkeer met de stad gaat per motorboot, met aanhangsloepen voor het negerpersoneel. De tocht over land om het Schottegat heen zou te tijdroevend zijn. Wellicht neemt later iemand het initiatief om een elektrische tramlijn aan te leggen, zoodat men niet op den tocht over het altijd woelige Schottegat is aangewezen. Van recenten datum is de oprichting van de Curaçaosche looi- en kleurstof-maatschappij, die looistof bereidt uit divi-divi.

(Slot volgt).

M. B. LE LANGE—DE BRUIJN.

Het kunsthistorisch gevaar.

IN 1832 brandde de indrukwekkende St. Lievens-Monsterkerk te Zierikzee af; slechts de geweldige stomp van den toren bleef over, als herinnering aan de tijden van welvaart en grootheid.

In de plaats van het vernield kerkgebouw werd een bedehuis gebouwd, dat in 1848 voltooid was, en dat een voorbeeld van leelijkheid mag genoemd worden, een jammerlijke tegenstelling met den geweldigen toren in de nabijheid, en een treurig bewijs van onmacht op architectonisch gebied.

Nu schijnt de Ned. Herv. Gemeente op het gelukkige denkbeeld te zijn gekomen, dit gebouw af te breken, en — er blijken gemeentelieden te zijn, die hiertegen opkomen, o.m. omdat het stadsbeeld er onder zou lijden! In hun adres geven zij de meening te kennen, dat afbraak van deze kerk terecht verontwaardiging zou wekken in het gansche land (!) en een allesbehalve verheffenden indruk zou geven van den godsdienstigen geest, het kunstbesef (!) en de piëteit der Ned. Herv. Gem. te Zierikzee.

En nu lezen wij in „de Bouwwereld”:

„Wij kunnen het met het protest wat de formulering betreft, niet geheel eens zijn. De slooping van de Nieuwe Kerk zou o.i. het stadsgebied in kwestie, dat — ook in artistieke zin — geheel beheerscht wordt door den machtigen stomp van den St. Lievens Monster-toren, niet schaden en ook zou het fraaie silhouet der stad er niet onder lijden.”

Tot zooverre gaan wij geheel met „de Bouwwereld” mee. Maar dan volgt:

„Er is evenwel iets anders . . . Fraai is zij (de Nieuwe Kerk) niet in haar dor classicisme, doch zij is een type van haar tijd en wellicht zelfs een der voornaamste.

„Wanneer de Nieuwe Kerk verdient bewaard te worden dan is het als karakteristiek vertegenwoordigster van haar tijdperk, dat nu eenmaal op bouwkundig gebied niet uitmuntte.

„Haar architectonische beteekenis ligt, meer dan in hare schoonheid, in haar historisch belang, n.l. als een schakel in den ontwikkelingsgang onzer bouwkunst.”

Zeer onomwonden wordt hier te kennen gegeven, dat ons land slechts te beschouwen is als een studieterrain voor kunsthistorici, als een groot openlucht-museum, waarin ook het leelijke moet als „schakel in den ontwikkelingsgang onzer bouwkunst.” Kan het gevaar, dat nog maar al te veel de „deskundigen” — archeologen en kunsthistorici — over het wel en wee van onze oordeel onderwerpt, duidelijker aangetoond worden? Wij gelooven van niet. Of zal men het eerst inzien, wanneer zij op behoud

CURAÇAO. DE MARKT IN DE WIJK PUNDA.

CURAÇAO. DE ST. ANNA-BAAI.

OP DEN ACHTERGROND EEN TANK VAN DE PETROLEUM-
MAATSCHAPPIJ.

van de leelijke stadswijken aandringen, in de tweede helft der 19de eeuw verzezen, omdat deze — een onmisbaren schakel vormen in den ontwikkelingsgang onzer bouwkunst?

Men moge een museum allereerst als studieterrrein beschouwen, ons land is geen museum en mag het niet worden. Het schoone blijve behouden, het leelijke verdwijne.

Stonden wij aanvankelijk onverschillig tegenover de afbraak van de Nieuwe Kerk te Zierikzee, nu dit geschreven is, pleiten wij met kracht en klem voor haar slooping.

Want thans zou haar behoud een zegepraal beduiden van een beginsel, dat niet aanvaard mag worden. Het gaat er thans om, de schoonheid van Nederland te verdedigen tegen de kunsthistorici!

Schoonheidsminnende leeken, weest op uw hoede voor het dreigende gevaar! Reeds bij 't protest tegen den afbraak van het Nutsgebouw te Amsterdam, dat men wilde behouden omdat het teekenen van den Lodewijk XVI-stijl vertoonde, kwam het om den hoek kijken. Maar nu is het geheel te voorschijn gekomen.

Past op de kunsthistorici!

„KID” (Geschiedenis van een hond)

Uit het Engelsch van

RICHARD HARDING DAVIS.

4) **W**ANT voor wij op reis gingen bracht Miss Dorothy een man uit de stad mee, die mij boende en waschte, en mijn staart met schuurpapier afwreef, wat mij afschuwelijke pijn deed, en mijn ooren schoor met Baasjes scheermes, zoodat men er bijna doorheen keek, en mij heelemaal besprenkelde met pijpjaarde, tot ik glom als een kaarsenmakers kat in den maneschijn.

— Op mijn woord, zegt Jimmy Jocks, als hij mij voor de eerste maal ziet, wat een dandy ben je! Je bent het sprekend evenbeeld van je grootpa, toen hij zijn debuut maakte in Crystal Palace. Hij kreeg vier eerste prijzen en drie bijzondere.

Maar ik wist dat hij alleen maar poogde mij een hart onder den riem te steken. Zij konden schrobben en boenen en zij konden mij met pijpjaarde inwrijven, maar zij konden mij niet inwendig wit maken en daar was ik black-and-tan.

Toen kwamen wij in een tuin, die geen tuin was, maar de grootste zaal van de wereld. Als al de hondenvangers in Montreal een jaar lang dag en nacht hadden gewerkt, zouden zij niet zooveel honden hebben kunnen vangen. En zij schreeuwden en blaften en jankten zoo kwaadaardig, dat mijn hart bijna stilstond.

Want aanvankelijk dacht ik dat ze allemaal woedend waren omdat ik zoo verwaand was hier te komen, maar nadat ik op mijn plaats was gebracht, bleven zij net zoo te keer gaan, blaffend tegen iederen hond die binnen kwam; hem uitdagend om te vechten en hem weggajend en hem vragend wat hij zich wel verbeeldde voor een hond te zijn.

Jimmy Jocks was vlak achter mij vastgebonden en hij zei, dat hij nog nooit zoo een mooie tentoonstelling had gezien.

— Het is een moeilijke klas waar jij in bent, mijn jongen, zegt hij, mijn afdeeling overziende, waar dertig bulterriers waren.

Zij waren alle sneeuwwit, en ieder zoo mooi dat, wanneer ik mijn ketting had kunnen doorbreken, ik den heelen weg naar huis gerend en mij onder een paardenkrib verborgen zou hebben.

Dien heelen nacht praatten en blaften zij en begroettên

oude kennissen, en de jonge hondjes, die heimwee hadden, luilden treurig. Zij, die niet konden slapen, wilden ook niet dat andere slapen, en al de elektrische lichten brandden in de zaal en in mijn oogen.

Ik kon Jimmy Jocks rustig hooren snurken, maar ik sluimerde nu en dan onrustig een oogenblikje in. En als ik wel sliep, droomde ik afschuwelijke dingen. Al de honden in de zaal schenen op mij toe te komen omdat ik mij hier durfde indringen, met hun kaken rood en wijd open en hun oogen schitterend als de lichten aan de zoldering.

— Jij gemeene straathond! Maak dat je weg komt, gemeene straathond! gillen zij. En terwijl zij mij weggajen, valt al het wit van mij af en zij lachen en schreeuwen; en als ik naar beneden kijk, zie ik dat ik veranderd ben in een black-and-tan.

Het waren afschuwelijke dromen en den volgenden morgen, toen Miss Dorothy kwam en mij water in een pannetje bracht, smeekte ik haar voortdurend mij naar huis te brengen, maar zij kan mij niet begrijpen.

— Wat is Kid vroolijk! zegt zij.

En als ik in Baasjes armen spring en ruk om mijn ketting los te krijgen, zegt hij:

„Als hij wist wat hem te wachten stond, zou hij niet zoo vroolijk zijn, miss.”

En uit een boek lezen zij de namen der prachtige honden, volbloed terriers, waartegen ik te kampen had. En ik kan ze niet doen begrijpen, dat ik niets beters verlangde dan weg te loopen en mij te verbergen, waar niemand mij kon zien.

Dan komen plotseling mannen langs onze rij en beginnen de prachtige bulterriers te schuieren, en Nolan wrijft mij met een handdoek, zoo opgewonden, dat zijn handen vreeselijk beven en Miss Dorothy drukt mijn ooren tusschen haar handschoenen, opdat het bloed erheen zou stroomen, en zij worden rose en staan recht en stijf overeind.

— Vooruit, Nolan, zegt zij en haar stem heeft evenals haar vingers, houd zijn kop op, en zorg dat de scheidsrechters hem niet uit het oog verliezen.

Toen ik dat hoorde, begonnen mijn beenen onder mijn lijf te trillen, want ik weet alles van rechters. Tweemaal moest mijn oude baas voor den rechter komen omdat hij mij tegen andere honden had laten vechten en de rechter beloofde hem, wanneer hij het ooit weer zou doen, dat hij hem in de gevangenis zou laten zetten. Ik wist wel dat hij mijn bedrog zou ontdekken. Een rechter kan men niet bedriegen met pijpjaarde. Hij doorziet je onmiddellijk en hij leest je inwendig.

De „ring” der jury — d. i. de plaats waar de rechter zit — lijkt zoo precies op een plaats waar je vecht, dat ik, toen ik er binnen kwam en daar nog zes andere honden vond, in de positie sprong, zoodat ik mij, als ze op mij aanvielen, kon verdedigen. Maar Baasje strijkt mijn haren glad en fluistert:

— Kalm, Kid, kalm. Dit is geen gevecht, zegt hij. Doe je best er zoo mooi mogelijk uit te zien, fluistert hij. Toe, Kid, alsjeblijft, zie er zoo goed mogelijk uit!” En hij trekt mijn koord zoo stijf aan dat ik met mijn beenen nauwelijks het zaagsel raak en mijn neus gaat de lucht in. Er waren millioenen mensen, die achter het afsluithek naar ons keken, en ook drie van onze kennelmannen, die Nolan en mij bespotten, en Miss Dorothy, wier kin juist tot aan het hek komt en wier oogen zoo groot zijn, dat ik dacht dat ze zou gaan schreien. Het was vreeselijk te denken dat, wanneer de rechter opstond om mij te veroordeelen, al die mensen en Miss Dorothy hier zouden zijn om mij te zien weggajen.

De rechter was een woest uitziende man met een bril op zijn neus en een rooden baard. Toen ik binnenkwam, zag hij mij niet, doordat ik hem te vlug af was en achter Baasje wegschool. Maar

CURAÇAO. DE BREEDESTRAAT IN DE WIJK OTRABANDA.

toen Baasje mij te voorschijn trok en ik in het zaagsel scharrelde om achter te blijven, zag de rechter onverschillig naar mij, stond toen stil en keek door zijn brilleglazen — en ik wist dat het met mij gedaan was.

— Zijn er nog meer? vraagt de rechter den heer bij het hek, maar zijn brilleglazen geen oogenblik van mij afkeerend.

De man bij het hek kijkt in zijn boek.

— Zeven in de beginnersklasse, zegt hij. Ze zijn er allemaal. U kunt beginnen.

En hij sluit het hek.

De rechter weifelt geen oogenblik. Hij wuift met zijn hand naar een hoek van den „ring”.

— Zet hem weg, zegt hij tot Baasje. En houd hem weg.

En hij draait zich om en kijkt heel ernstig naar de zes prachtige bulterriers.

Ik weet niet hoe ik naar dien hoek kroop. Ik wilde onder het zaagsel krabben en voor mijzelf een graf graven. De kennelmannen sloegen met hun handen op het hek en lachten Baasje uit. Zij wezen op mij in mijn hoekje en hielden hun zijden vast. Maar kleine Miss Dorothy drukte haar lippen dicht tegen het hek, en ik zie de tranen uit haar oogen rollen. Baasje liet zijn hoofd hangen, alsof hij met een zweep was afgeranseld. Ik vond dat aandoenlijker dan al het andere. Hij had zoo'n kleur en hij deed zoo zijn best zijn verdriet niet voor de anderen te toonen, en hij knipte met zijn oogleden.

Als de rechter mij dadelijk had weggestuurd, zou dat niet zoo een schande voor ons zijn geweest, maar hij hield mij daar terwijl hij zijn oordeel velde over al die prachtige honden, en dat juist deed zoo'n pijn. En nog wel, terwijl al die menschen ernaar keken. En dat hij het zoo snel deed, zonder eenigen twijfel of een vraag! Men kan een rechter niet beetnemen. Zij zien je door en door.

Maar hij kon niet tot een besluit komen omtrent die prachtige honden. Hij kijkt naar hen en staart ze aan, eerst met zijn hoofd naar een kant en dan naar de andere zijde. En hij betast ze en beveelt ze rond te loopen. En Nolan leunt tegen het hek, met gebogen hoofd, en streelt mij. En Miss Dorothy komt naast hem staan, maar zegt niets, ze veegt alleen haar oogen met haar vingers af. Een man aan den anderen kant van het hek zegt tot Baasje:

— Vindt de rechter je hond niet goed?

— Neen, zegt Baasje.

— Heb je hem al eens eerder tentoongesteld? zegt de man.

— Neen, zegt Baasje, en ik zal hem ook nooit weer tentoonstellen. Hij is mijn hond, zegt Baasje, en ik vind hem goed. En het kan mij niet schelen wat de rechter vindt.

En als hij die vriendelijke woorden zegt, lik ik zijn hand heel dankbaar.

De rechter had twee van de zes honden op een verhooging in het midden van den „ring” gezet, en hij had de vier andere honden in een hoek gejaagd, waar zij zich likten en deden alsof het hun niet kon schelen, net zooals Nolan deed. De twee honden op de verhooging waren zoo prachtig, dat de rechter zelfs niet kon zeggen, welke de beste was, zelfs toen hij zich bukte en hun koppen naast elkaar hield. Maar eindelijk zucht hij, veegt het zaagsel van zijn knieën en gaat naar de tafel in den „ring”, waar een man dingen opschreef, en stapels blauwe en gele en roode linten lagen. En de rechter neemt een pakje eraf en gaat naar de twee heeren, die de mooie honden vasthouden en hij zegt tot ieder van hen:

— Wat is hun nummer?

En hij overhandigt elken heer een lint.

En dan keert hij zich snel om en komt recht op Baasje toe.

— Wat is zijn nummer? zegt de rechter.

En Baasje was zoo verschrikt, dat hij geen antwoord kon geven.

Maar Miss Dorothy klemt haar handen samen en roept, alsof zij lacht:

— Drie honderd zes en twintig.

En de rechter schrijft het op en reikt Baasje het blauwe lint toe.

Ik beet Baasje en sprong op en beet Miss Dorothy en kwispelstaartte zoo hard dat Baasje mij niet kon houden. Als ik bij het hek kom, neemt Miss Dorothy mij op en kust mij tusschen mijn ooren, waar miljoenen menschen bij zijn, en beiden houden mij zoo stijf vast, dat ik niet weet wie van hen mij eigenlijk draagt. Maar één ding weet ik wel, want ik luisterde goed, daar het de rechter was, die het zei.

— Heb je den hond gezien, wien ik een eerste gaf? zegt de rechter tot den man bij het hek.

— Ja, hij was een beetje boven zijn klas, zegt de heer bij het hek.

— Dat was hij zeker, zegt de rechter, en beiden lachten.

Maar dat kon mij niet schelen. Zij konden mij niet meer hinderen, nu Nolan het blauwe lint droeg en Miss Dorothy mijn ooren streelde, en de kennelmannen wegslopen, terwijl zij allen er uit zagen alsof hun neus tusschen het deksel van een kan gekneld was.

Wij gingen allen zitten en alle drie praatten wij zoo snel wij konden. Zij waren zoo in hun schik, dat ik mij wel een beetje trotsch voelde en ik blafte en sprong zoo vroolijk rond, dat al de bulterriers in onze afdeeling aan hun kettingen rukten en mij toejankten.

— Kijk hem eens! zegt een van hen, die ik had overwonnen. Wat verbeeldt hij zich wel?

— Dat is omdat hij een blauw lint heeft gekregen! zegt een andere. Toen ik een jonkie was heb ik ze bij hoopen gehad en als die rechter ooit een stuk speelgoed van een bloedhond had leeren onderscheiden, zou ik dit lint gekregen hebben.

Maar Jimmy Jocks leunde van zijn bankje naar mij toe en zei:

— Goed gedaan, Kid. Heb ik het je niet gezegd?

Hij had mij verteld, dat ik misschien een eervolle vermelding zou krijgen, maar daaraan herinnerde ik hem maar niet.

— Heb ik je niet gezegd, zegt Jimmy Jocks, dat ik je grootvader voor het eerst heb zien komen in het Crystal...

— Ja, mijnheer, ja zeker, zeg ik, want ik houd niet van de mannetjes in mijn familie.

Een heer met een lint om zijn hals komt aanwandelen en bekijkt mij onderzoekend.

— Mooien hond hebt u, Miss Wyndham, zegt hij, zou u hem willen verkoopen?

— Het is niet mijn hond, zegt Miss Dorothy, mij stijf vasthoudend. Ik wou dat het waar was.

— Hij is niet te koop, mijnheer, zegt Baasje, en ik was zoo blij.

— O, is hij van u? zegt de heer, strak naar Nolan kijkerd. Wel, ik zal u honderd dollar voor hem geven, zegt hij schijnbaar onverschillig.

— Dank u, mijnheer, hij is niet te koop, zegt Nolan, maar zijn oogen werden heel groot.

De heer liep weg, maar ik kijk hem na en hij spreekt met een man met een sportpet, en weldra komt de man met de sportpet in onze afdeeling, kijkend naar al de honden en blijft voor mij staan.

— Dit is uw hond? zegt hij tot Nolan. Jammer dat hij zulke kromme beenen heeft, zegt hij. Als hij een goeden staart had en een langeren stap, en zijn ooren waren hooger ingeplant, dan zou hij een goede hond zijn. Nu wil ik je vijftig dollar voor hem geven.

Maar voor Baasje iets kon zeggen, begint Miss Dorothy te lachen en zegt:

— U bent Mr. Polks hondenoppasser, geloof ik. Zegt u Mr. Polk uit mijn naam dat de hond nu evenmin te koop is als vijf

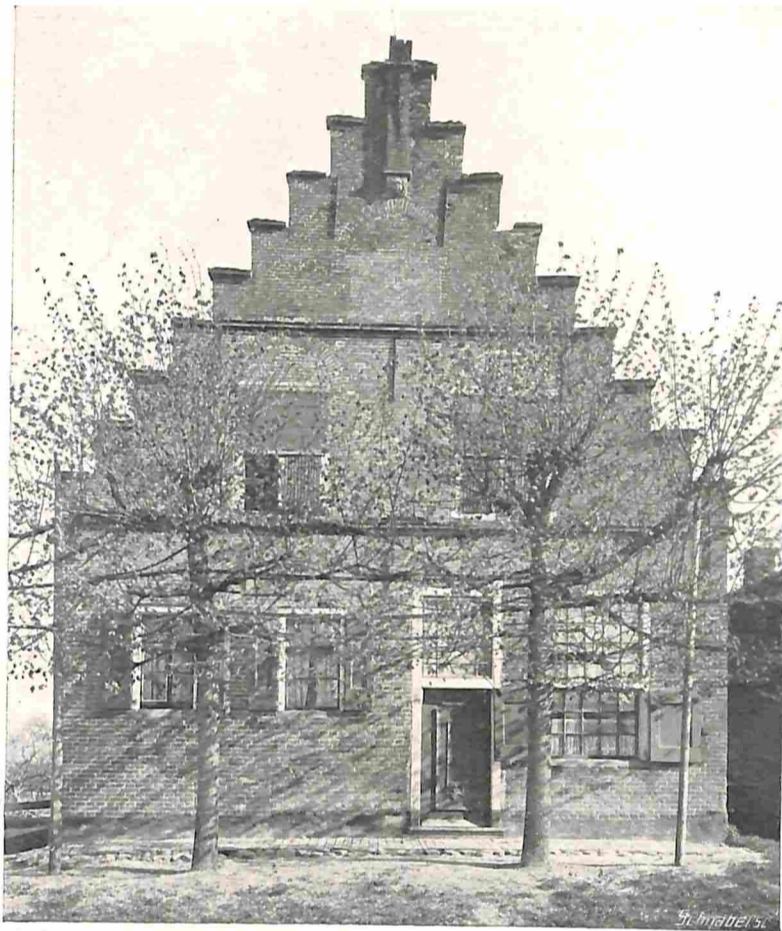
minuten geleden, en wanneer hij dit wel is zal hij voor hem tegen mij moeten opbieden.

Daarop kijkt de man beteuterd, maar vlug keert hij zich naar Nolan.

— Ik geef je drie honderd voor hem, zegt hij.

— Zoo, zoo, fluistert Miss Dorothy. Is het zoo?

(Wordt vervolgd).

HET SCHULTEHUIS TE WANNEPERVEEN.

Het Schultehuis te Wanneperveen.

Het z.g.n. Schultehuis te Wanneperveen 1) dat ondanks alle pogingen, door de Vereeniging die het had aangekocht, aangewend, om het te behouden, door gebrek aan geld en medewerking met ondergang werd bedreigd, is thans zoo goed als zeker gered. Door bemiddeling van de nieuwe Monumenten-commissie heeft de Regeering in beginsel de toezegging gedaan het gebouw aan te kopen en ter beschikking van een daartoe te vormen Commissie te zullen stellen ten einde het weder als een soort Plaatselijk Museum te exploiteeren. Vooreerst zullen dan de hoogst noodige herstellingen worden gedaan en zal later geleidelijk het geheele huis worden gerestaureerd.

Zoодоende wordt weder een belangrijk 17e eeuwsch bouwwerk voor den slooper gespaard die het reeds van zeer nabij bedreigde.

N.

P. W. J. v. D. B.

1) Zie „Buiten” van 14 Augustus 1915, waarin ook afbeeldingen van de interieurs zijn opgenomen.